

ANKETA NA NIVOU TURISTIČKE PONUDE NA KOSOVU 2023

Pripremio:

Promovisanje zapošljavanja u privatnom sektoru (PPSE)

Projekat PPSE implementira Swisscontact kao vodeći implementator, u konzorcijumu sa Institutom Riinvest. Finansira ga Švajcarska agencija za razvoj i saradnju na Kosovu (SDC)

Sadržaj

1. Uvod	3
2. Metodologija	4
2.1. Dizajn upitnika	4
2.2. Anketari	4
2.3. Dizajn uzorka	4
2.4. Rad na terenu	5
2.5. Obrada i analiza podataka	5
3. Nalazi ankete	6
3.1. Smeštajne jedinice sa restoranima	6
3.2. Smeštajne jedinice (bez restorana)	21
3.3. Restorani	34
3.4. Atrakcije	46
3.5. Turoperator	52
3.6. Nacionalni događaji/festivali	55
4. Ekonomski uticaj	58
4.1. Smeštajne jedinice	58
4.2. Restorani	60
4.3. Ukupni procenjeni prihod i zaposlenost	61

1. Uvod

Ovaj izveštaj predstavlja nalaze godišnje ankete PPSE sa akterima na strani ponude u sektoru turizma na Kosovu, uključujući smeštajne jedinice, restorane, atrakcije, turooperatore i još mnogo toga. Anketa PPSE-a na nivou turističke ponude prvi put je naručena 2018. godine, obuhvatajući 2017. godinu, a ovo je sedma uzastopna anketa od tada. U izveštaju se prvenstveno tumače nalazi iz 2023. godine i prikazuju se promene koje su se dogodile u odnosu na prethodne periode.

Jedan od prioriternih sektora PPSE projekta je turizam. U ovom sektoru, projekat se pretežno fokusira na omogućavanje razvoja novih turističkih proizvoda, ponovno korišćenje atrakcija, promotivne aktivnosti u međunarodnoj areni i reorganizaciju celokupnog sektora – sve u cilju stvaranja novih radnih mesta na Kosovu.

Posedovanje tačnih i ažurnih podataka o turizmu, kao i opštih tržišnih informacija, ključ je za uspešnu implementaciju projektnih aktivnosti. Godišnja anketa ponude je od najveće važnosti za PPSE jer omogućava timu da prati trendove rasta turističkog sektora i da razvije intervencije po meri. Takođe je važna za kreatore politika, pružaoce turističkih usluga i druge zainteresovane strane za procese strateškog planiranja i donošenja odluka generalno.

Ostatak ovog izveštaja o anketi organizovan je na sledeći način: Odeljak 2 sadrži pregled opšte metodologije koja se koristi za prikupljanje podataka. Treći deo predstavlja glavne nalaze ankete i sadrži ilustracije koje pokazuju godišnje promene. U Odeljku 4 analizira se ekonomski uticaj turizma, uglavnom fokusirajući se na prihode i zapošljavanje koje stvaraju ključni akteri.

2. Metodologija

Ovaj deo sadrži metodološki pristup korišćen za sprovođenje ankete. Opisuje se dizajn upitnika, odabir i obuka anketara, okvir uzorkovanja, proces prikupljanja podataka i obrada i analiza podataka.

2.1. Dizajn upitnika

Poređenja radi, upitnik korišćen ove godine je skoro isti kao onaj korišćen u prvoj anketi. Upitnik se uglavnom sastoji od pitanja višestrukog izbora i nekih otvorenih pitanja, od kojih su oba vrlo važna za dobijanje željenih informacija.

2.2. Anketari

Oko 30 anketara je angažovano da obavi intervjue sa akterima turističke ponude. Organizovana je jednodnevna obuka kako bi se angažovani anketari upoznali sa primarnim ciljem i specifičnim potrebama ankete. Data su detaljna objašnjenja uključenih varijabli, zajedno sa savetima o procesu intervjuisanja. Pored toga, organizovana je i praktična vežba kako bi se ocenilo da li anketari mogu slediti data uputstva.

2.3. Dizajn uzorka

Na početku treba jasno naglasiti da je tokom procesa odabira uzorka cilj bio odrediti samo one subjekte koji su dostupni turistima. Da bi se sačinila lista ključnih aktera na strani ponude, konsultovane su različite online platforme. Jedan od prioriteta je bio intervjuisanje istih subjekata kao i u prethodnim periodima radi verodostojnog i pouzdanog poređenja iz godine u godinu. U nastavku je dato objašnjenje kako je svaka populaciona grupa identifikovana i kako je određena veličina uzorka.

- Turistički pristupačne smeštajne jedinice(uključujući Airbnbs) utvrđen je na Booking.com, Trivago, AirBnB i Facebook; Intervjuisano je 137 identifikovanih smeštajnih jedinica; 68 je nudilo samo smeštaj, dok je 69 nudilo smeštaj i usluge restorana.
- Restorani su pronađeni na TripAdvisoru i Gjirafi; Intervjuisano je 233.
- Intervjuisano je 19 atrakcija, 17 turoperatora i 15 festivala/nacionalnih događaja sa liste koju je dostavio PPSE.
- Ukupno je obavljen 421 intervju licem u lice.

Tabela 1 sadrži poređenje sa prethodnim godinama. Treba napomenuti da nekoliko pružalaca usluga intervjuisanih prethodnih godina nije moglo biti intervjuisano 2023. godine, bilo zato što su zatvorili posao ili nisu pristali da učestvuju u anketi. Ostali, čije se usluge nalaze na jednoj od turističkih platformi, dodati su uzorku.

Tabela 1: Distribucija intervjua						
Vrsta pružaoca usluge	Broj intervjua (2018)	Broj intervjua (2019)	Broj intervjua (2020)	Broj intervjua (2021)	Broj intervjua (2022)	Broj intervjua (2023)
Smeštajne jedinice sa restoranima	88	89	79	72	65	69
Smeštajne jedinice	89	99	95	87	77	68
Restorani	205	229	247	263	211	233
Atrakcije	32	17	30	26	22	19
Turoperator	18	29	17	17	23	17
Festivali/nacionalni događaji	36	32	31	-	24	15

2.4. Rad na terenu

Angažovani anketari obavili su intervjue licem u lice sa vlasnicima ili menadžerima identifikovanih subjekata. Proces prikupljanja podataka za 2023. odvijao se tokom avgusta i septembra 2023. Svaki intervju je trajao oko 30-40 minuta.

2.5. Obrada i analiza podataka

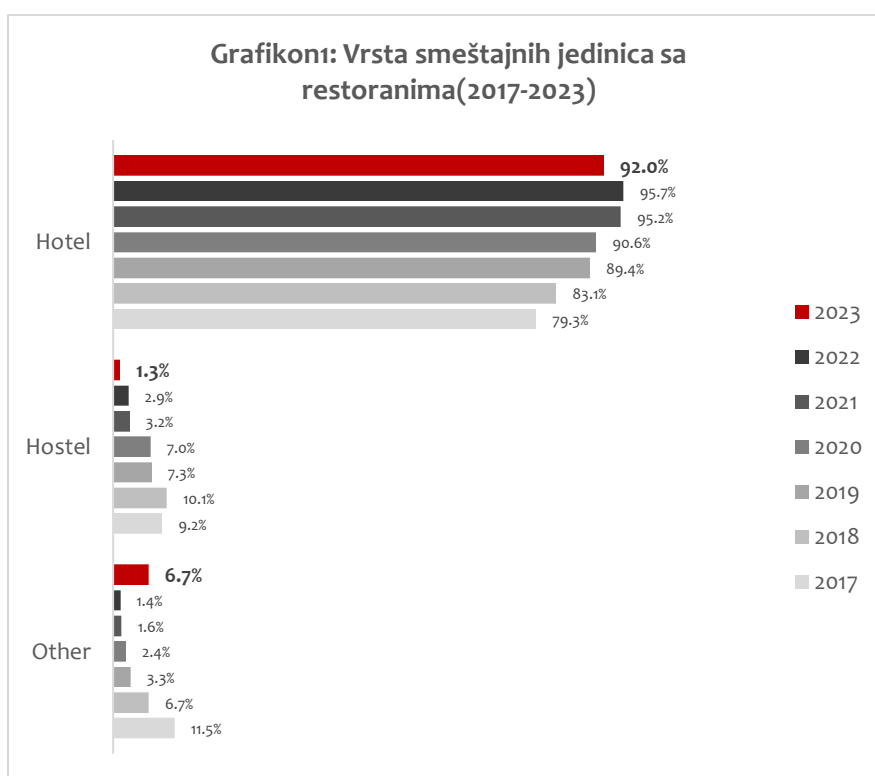
Prikupljeni podaci uneseni su u Excel tabele sa podacima pripremljenim posebno za ovu anketu. Potom su podaci prebačeni u SPSS (softverski paket), gde su podvrgnuti daljoj obradi i analizi. Sve greške u specifikacijama, greške u proverama i greške u tabeli su ispravljene pre nego što su generisani konačni nalazi.

3. Nalazi ankete

U ovom odeljku otkrivaju se glavni nalazi dobijeni iz ankete sa ključnim akterima turističke ponude, uključujući smeštajne jedinice sa restoranima, smeštajne jedinice, atrakcije, turooperatore i festivalske/nacionalne događaje za 2023. Takođe upoređuje ove nalaze sa onima iz prethodnih godina. Imajte na umu da godišnje promene treba tumačiti sa oprezom, jer mogu biti rezultat promena u strukturi uzorka. Nalazi obuhvataju različite interne i eksterne aspekte, uključujući opštu strukturu ključnih aktera na strani ponude, sastav gostiju i njihovo ponašanje, promene prometa kroz godine, pitanja u vezi sa zapošljavanjem, vrste ponuđenih usluga, prepreke za poslovanje, učešće aktera ponude u digitalnom svetu i sl. Važno je napomenuti, međutim, da se ove teme nisu mogle primeniti u svim slučajevima zbog specifičnosti nekih pružalaca usluga.

3.1. Smeštajne jedinice sa restoranima¹

Opšta struktura smeštajnih jedinica sa restoranima

U 2023. godini, činili 92 procenta

smeštajnih jedinica sa restoranima. Ostatak čine hosteli (1,3 procenta) i ostali tipovi smeštajnih jedinica (6,7 procenta). Kao što se vidi na grafikonu 1, istorijski su hoteli bili dominantni u ovoj kategoriji, sa najvišim procentom od 95,7% 2022. godine, a najnižim od 79,3 u 2017. S druge strane, hosteli i drugi tipovi smeštajnih jedinica su imali relativno manji udeo u odnosu na godine, sa blagim pomacima u procentima od 2017. do 2023. godine.

hoteli su svih

¹ Ovo uključuje smeštajne jedinice koje imaju restoran povezan sa njihovim poslovanjem.

Broj soba, cene i popunjenost

U 2023. godini prosečan broj jednokrevetnih standardnih soba u smeštajnim jedinicama sa restoranima iznosio je 12,8. Za dvokrevetne standard sobe prosek je bio veći, 15,9. Ukupan broj jednokrevetnih standardnih soba (korigovano za celu populaciju) iznosio je 775, dok je ukupan broj dvokrevetnih standardnih soba bio 1.673. Štaviše, kao što pokazuje tabela 2, postoji pomak u proseku cena između 2022. i 2023. godine. Za dvokrevetne standardne sobe prosečna cena je porasla sa 56,8 evra u 2022. na 60,9 evra u 2023. dok je cena trokrevetnih standardnih soba pokazala manji rast, sa 78,3 EUR porasla je na 79,3 u istom periodu. Za informacije o ostalim tipovima soba i za poređenje sa prethodnim godinama pogledajte tabelu 2.

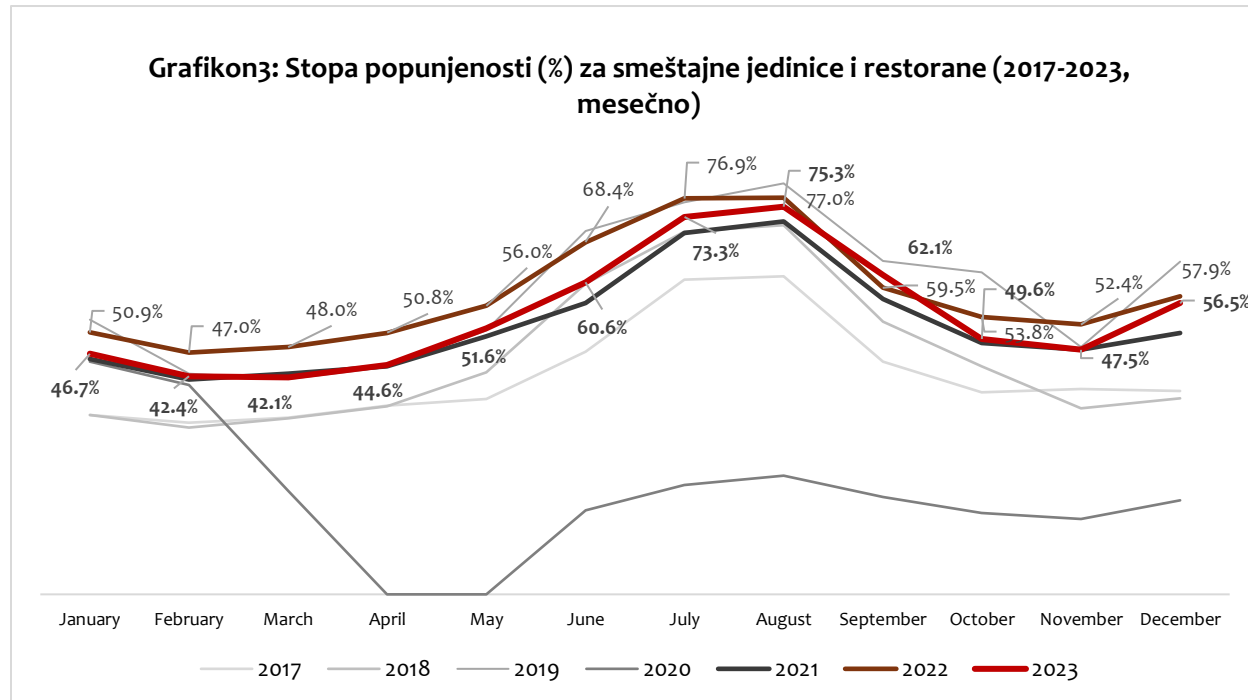
Tabela 2: Smeštajne jedinice sa restoranima - prosečan broj i cena standardnih soba								
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Jednokrevetne standardne sobe	Prosečan # soba	10.9	11.1	9.2	10.6	9.8	10.2	12.8
	Prosečna cena (EUR)	40.1	39.4	39.4	39.3	45.0	50.3	50.4
	Ukupan # soba	1,035	1,109	1,171	1,015	824	754	775
Dvokrevetne standardne sobe	Prosečan # soba	13.2	14.0	11.3	12.9	16.0	13.6	15.9
	Prosečna cena (EUR)	45.8	48.6	54.2	51.1	53.5	56.8	60.9
	Ukupan # soba	1,671	1,870	1,504	1,477	1,727	1,661	1,673
Trokrevetne standardne sobe	Prosečan # soba	4.2	4.4	6.8	6.6	6.0	8.6	5.2
	Prosečna cena (EUR)	53.1	52.8	69.6	61.2	75.0	78.3	79.3
	Ukupan # soba	274	335	636	522	456	790	419
Četvorokrevetne standardne sobe	Prosečan # soba	2.6	2.4	2.8	2.1	3.2	3.8	2.4
	Prosečna cena (EUR)	49.5	68.8	91.5	65.7	118.1	125.1	117.9
	Ukupan # soba	62	63	77	58	130	150	148

Dezagregacija nalaza ankete po prva tri regiona² otkriva da je Priština imala najveći broj jednokrevetnih i dvokrevetnih standardnih soba i najviše prosečne cene. Za detaljnije informacije i poređenje sa prethodnim godinama pogledajte tabelu 3.

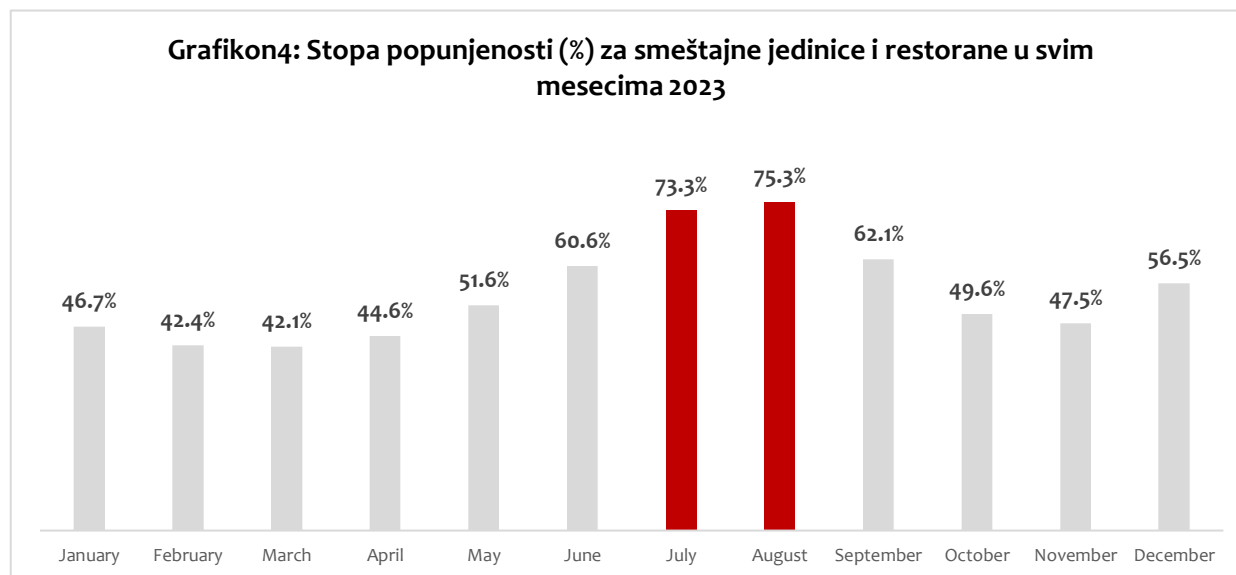
Tabela 3: Smeštajne jedinice sa restoranima - standardne sobe, po glavnim regionima													
		Region Prištine (2019)	Region Prištine (2021)	Region Prištine (2022)	Region Prištine (2023)	Region Peći (2019)	Region Peći (2021)	Region Peći (2022)	Region Peći (2023)	Region Prizrena (2019)	Region Prizrena (2021)	Region Prizrena (2022)	Region Prizrena (2023)
Jednokrevetne standardne sobe	Prosečna cena (EUR)	52.2	52.5	60.1	63.9	34.8	41.1	44.3	46.3	27.8	39.4	46.8	44.2
	Ukupan # soba	516	498	512	436	94	150	144	132	225	135	145	243
Dvokrevetne standardne sobe	Prosečna cena (EUR)	66.1	68.8	72.5	73.7	39.9	49.1	52.1	59.53	37.3	46.2	57.3	59.4
	Ukupan # soba	888	945	899	835	218	261	246	230	368	456	488	439

² Ostali regioni ovde nisu mogle biti razmatrani zbog malog broja zapažanja.

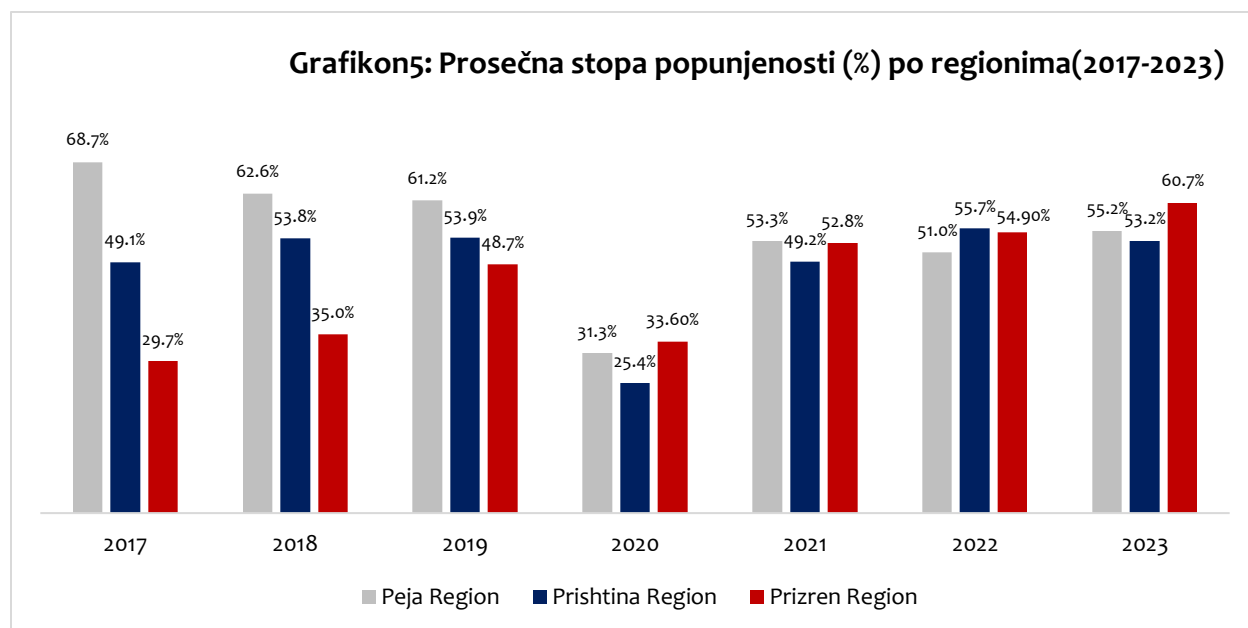
Stopa popunjenosti u 2023. godini pokazuje stabilan trend, u proseku oko 56,5 procenta na kraju godine, uz mesečne fluktuacije. Najniža stopa bila je u martu (42,1 procenat), dok je najviša stopa zabeležena u avgustu (73,3 procenta).

Tokom 2023. godine uočen je izrazit sezonski trend, sa vršnom stopom popunjenosti tokom letnjih meseci i minimalnim stopama u zimskim mesecima. Za više detalja pogledajte Grafikon4.

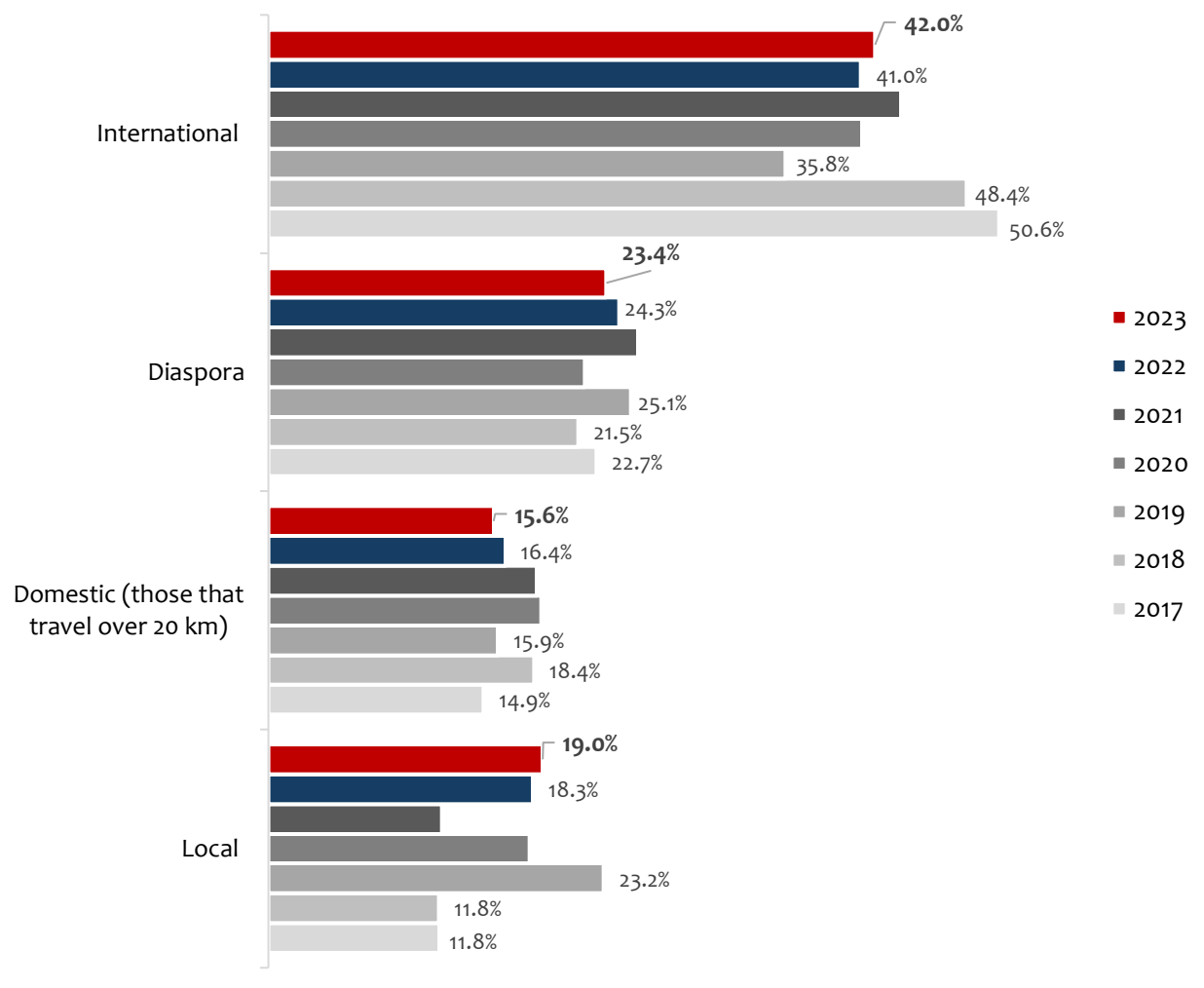
Čini se da je prosečna popunjenost u svim glavnim regionima slična u 2023. Za detaljne informacije pogledajte Grafikon5.

Gosti i njihovo ponašanje

Anketom se ispituje i struktura gostiju i trajanje njihovog boravka. U 2023. godini međunarodni gosti činili su 4,0 procenta ukupnih posetilaca; dijaspora, 23,4 procenta; domaći posetioči (sa više od 20 km putovanja), 15,6 procenta; i domaći gosti (manje od 20 km putovanja), 19,0 procenta. Za poređenje sa prethodnim godinama pogledajte Grafikon6. Prosečna dužina boravka u 2023. godini iznosila je 3,2 noći, što je više u odnosu na 2022. godinu (2,9 noći).

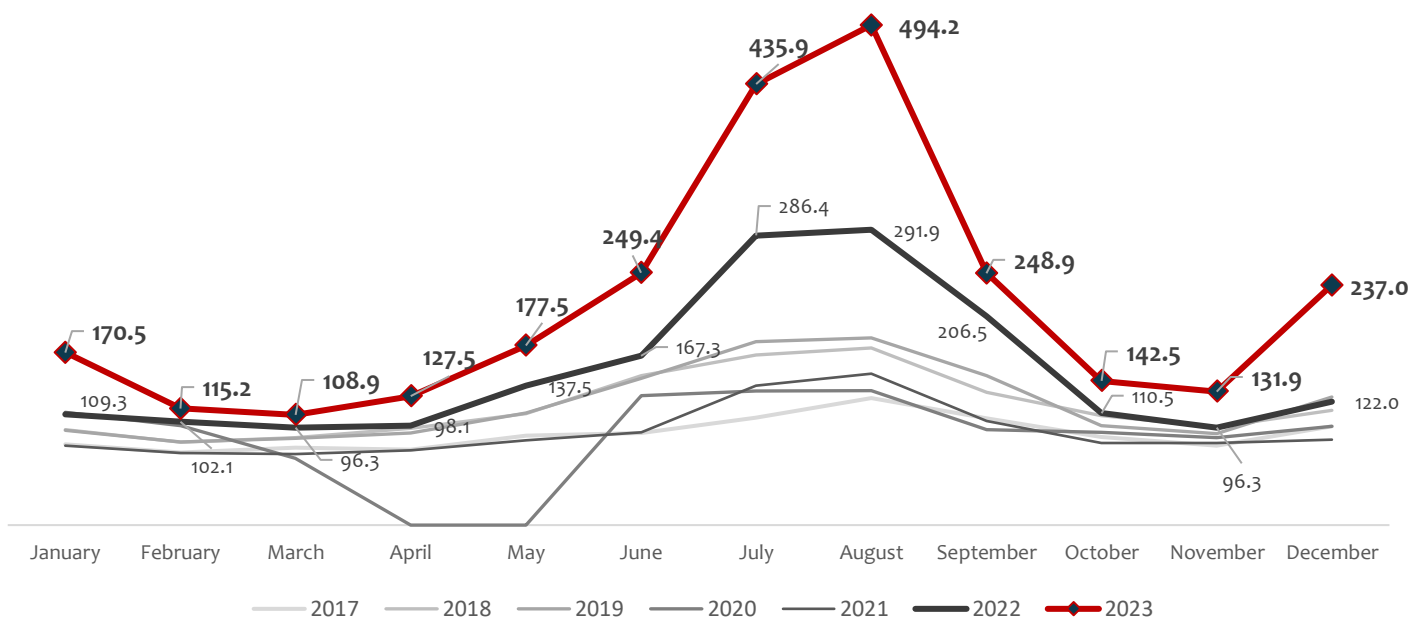
Grafikon6: Sastav gostiju prema poreklu (%) za smeštajne jedinice i restorane (2017-2023)

Grafikon7 prikazuje prosečan mesečni broj gostiju u kategoriji smeštajne jedinice sa restoranima od 2017. do 2023. godine, sa posebnim fokusom na letnje mesece. Kao što se vidi na grafikonu u nastavku, 2023. godine prosečan broj gostiju po danu u ovoj kategoriji smeštaja porastao je na 492,2 gosta dnevno u avgustu, što je daleko više od 291,9 gostiju u avgustu 2022. Grafikon6 vizuelno predstavlja detaljne proseke za poslednjih sedam godina.

U 2023. godini udeo gostiju koji je smeštajne jedinice posetio zbog hrane i piće porastao je za 62,4 procenta u odnosu na 61,8 procenta iz 2022. godine. Nadalje, prosečan račun za ovu kategoriju u 2023. porastao je na 15,73 evra, u odnosu na 13,9 evra u prethodnoj godini. S druge strane, udeo onih koji su došli na piće samo se neznatno smanjio na 37,54 procenta u 2023. godini, u poređenju sa 38,0 procenta u 2022. godini, uprkos povećanju prosečnog računa sa 4,1 evra u 2022. na 5,5 evra u 2023.

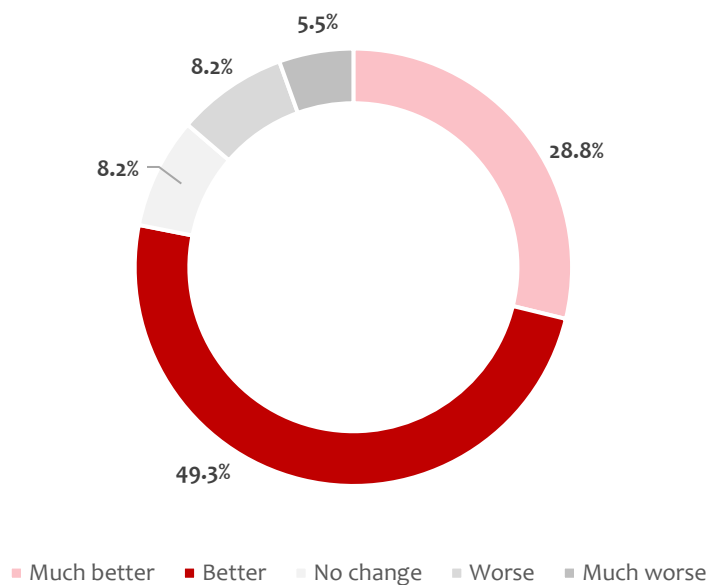
**Slika 7: Prosečni mesečni gosti u smeštajnim jedinicima sa restoranima
(2017-2023)**

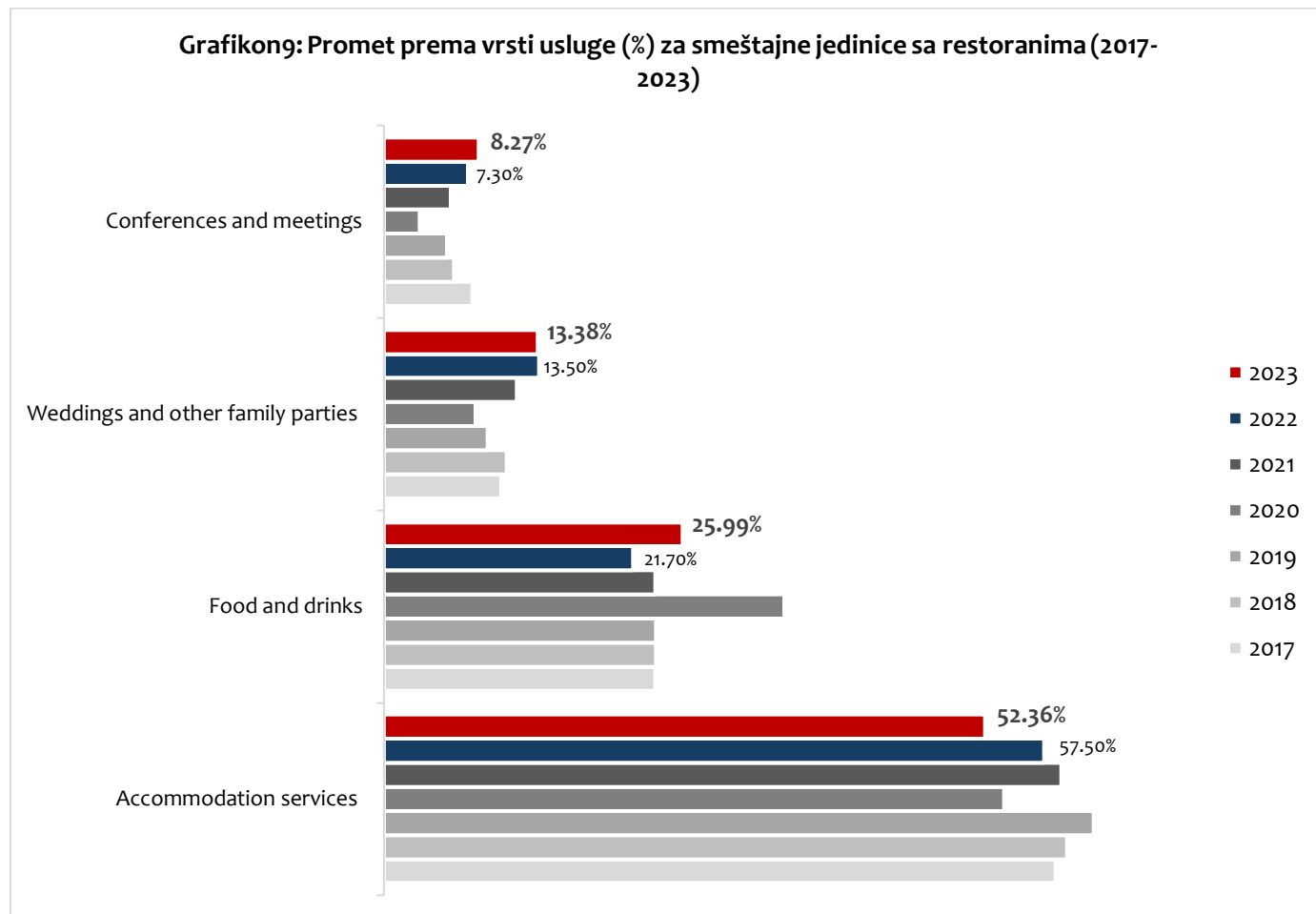
Promet i investicije

Što se tiče prometa, ogromna većina – 78,8 procenta– izjavila je da je radila 'bolje' ili 'mnogo bolje' u odnosu na 2022. 8,2 procenta izjavilo je da nije imalo promene, a samo 8,2 procenta je izjavilo da je imalo "mnogo lošiji" učinak (vidi Grafikon8).

**Grafikon8: Promene u prometu u odnosu na 2022. godinu u smeštajnim
jedinicama sa restoranima (%)**

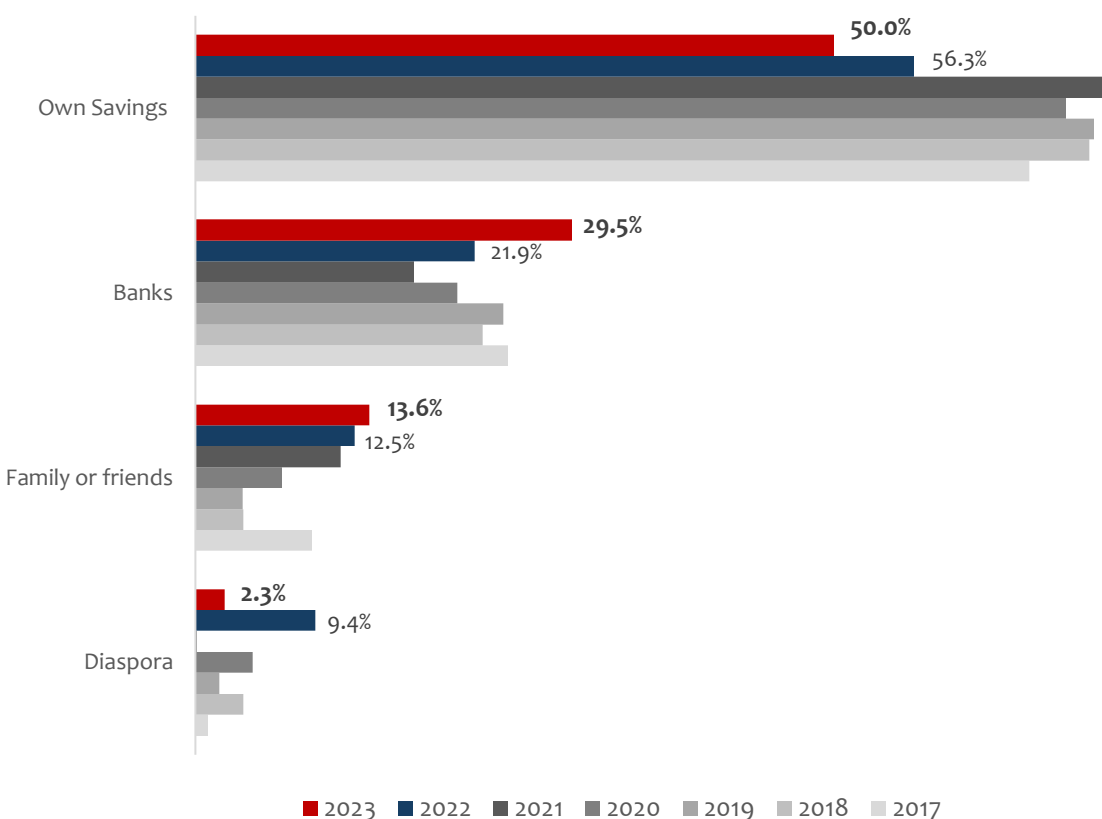

Dalja analiza otkriva da su 2023. godine 'usluge smještaja' doprinele 52,3 procenta u ukupnom prometu; 'hrana i piće' 25,9 procenta; 'venčanja i druge porodične zabave' 13,3 procenta, a 'konferencije i sastanci' 8,2 procenta. Za poređenje sa prethodnim godinama, pogledajte Grafikong.

U 2023. godini, 53,9 procenta ispitanih smještajnih jedinica sa restoranima izjavilo je da je izvršilo neku investiciju, u poređenju sa 27,9 procenta u 2022. godini. U 2023. njihove investicije su uglavnom finansirane iz vlastite štednje (50,0 procenta) i preko banaka (29,5 procenta). Da biste videli druge izvore investicija i uporedili ih sa drugim godinama, pogledajte Grafikon10.

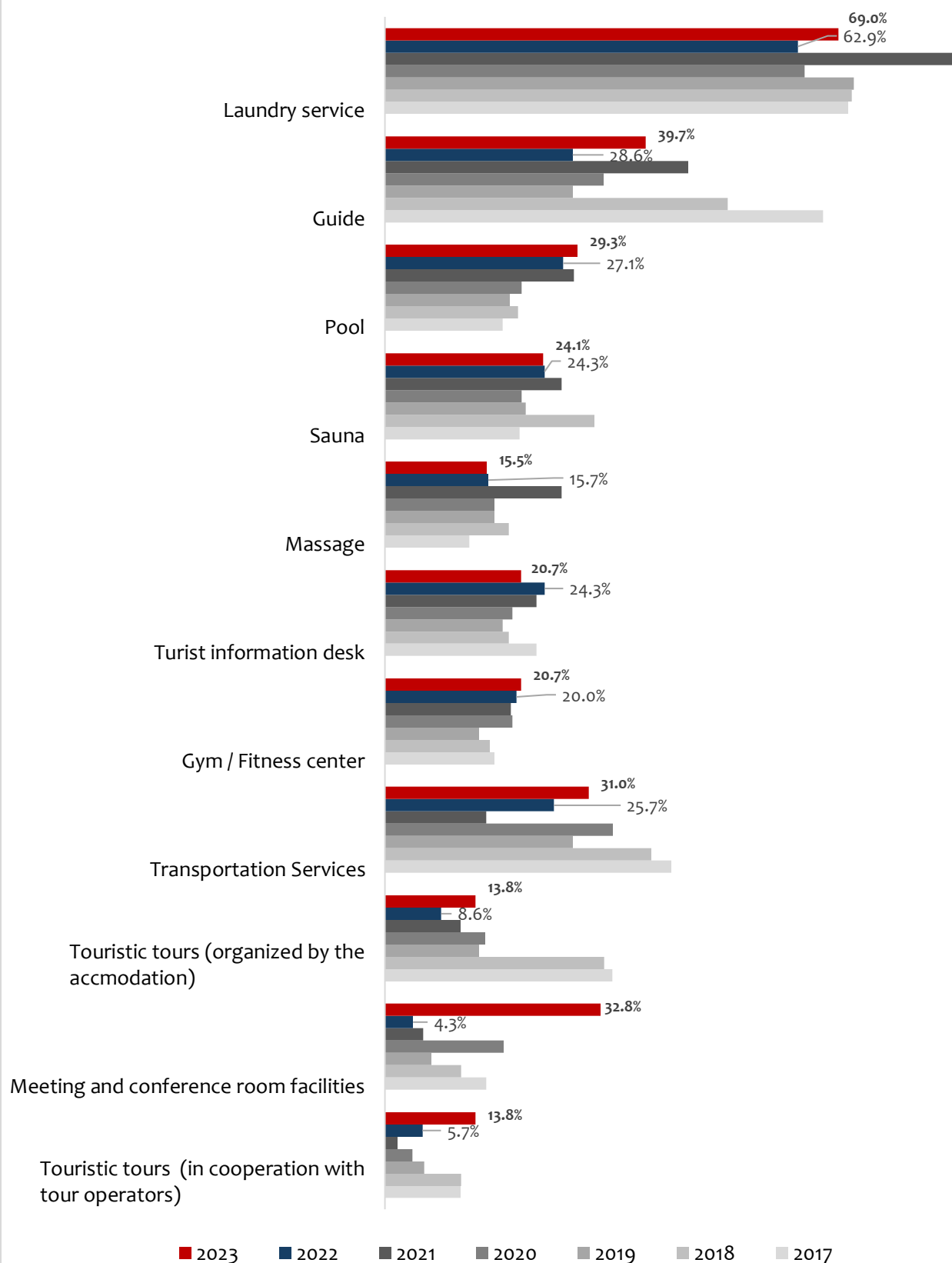
Frafikon 10: Izvori investicija (%) za smeštajne jedinice sa restoranima
(2017-2023)

Ponudene usluge

Na pitanje o uslugama koje se nude u 2023. godini, najčešći odgovori su bili: usluge pranja rublja (69,0 procenta slučajeva), vodiča (39,7 procenta) i bazena (29,3 procenta). Za ostale usluge koje nude smeštajne jedinice sa restoranima u 2023. i one koje su nudile prethodnih godina, pogledajte Grafikon11.

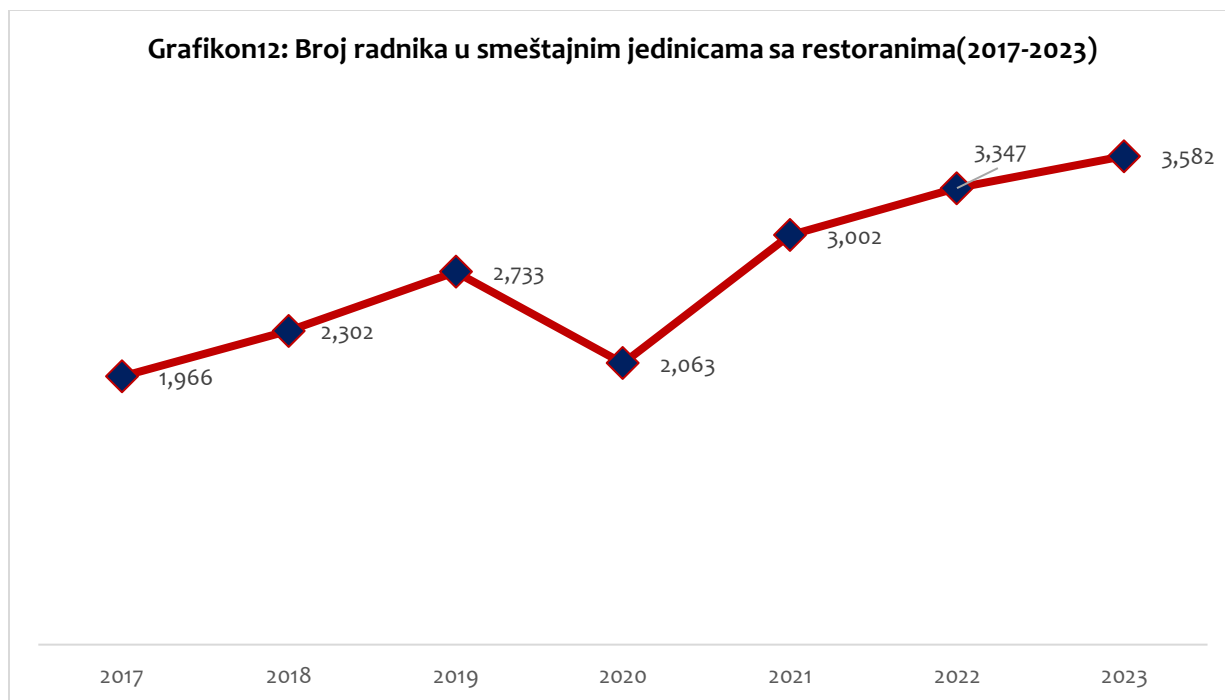
Grafikon11: Usluge koje nude smeštajne jedinice sa restoranima2017-2023 (u % slučajeva)

Zapošljavanje

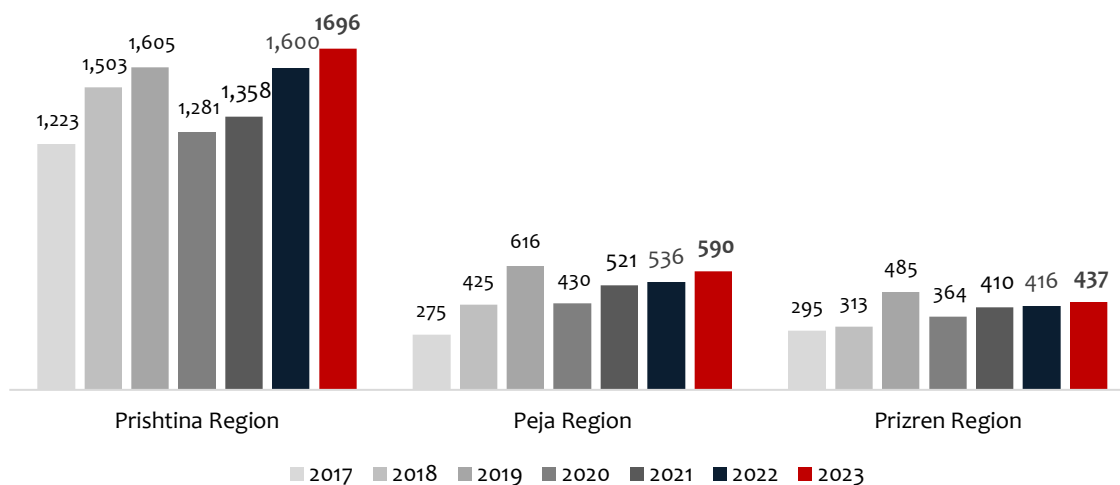
Prepoznajući značaj sektora turizma u zapošljavanju, dodatni naponi su posvećeni ovom pododeljku. Da bi se generisao ukupan broj radnika u kategoriji smeštajnih jedinica sa restoranima, primenjen je pristup ponderisanja zasnovan na populaciji. Podaci uzorka pomnoženi su sa faktorom bruto rasta od 1.423 – što znači da populacija uključuje 42,3 procenta više subjekata. Ključno je napomenuti da su pri izračunavanju faktora uzeti u obzir sve smeštajne jedinice sa restoranima navedenim na Booking.com, TripAdvisor, Gjirafa i drugim sličnim platformama. Istraživači i PPSE tim smatraju ovo populacijom važnom za turizam. Ista logika, sa različitim ukupnim faktorima, primenjena je na smeštajne jedinice (bez restorana) i restorane. Ovaj pristup se dosledno primenjuje već sedmu godinu zaredom, omogućavajući godišnja poređenja. Vredi napomenuti da se ovaj pristup nije mogao primeniti na atrakcije i turoperatore zbog nedostatka podataka o veličini stanovništva. Ipak, demografske karakteristike radnika opisane su u svakom slučaju.

Podaci o zapošljavanju pokazuju da je u proteklih sedam godina broj radnika u smeštajnim jedinicama sa restoranima porastao za oko 70,2 procenta (vidi grafikon12). Rast zaposlenosti pratio je trend iz godina pre pandemije.

Pregled nalaza po prva tri regiona pokazuje da je u 2023. godini, u smeštajnim jedinicama sa restoranima u regionu Prištine bio zaposlen najveći broj radnika, ukupno 1.696. Broj radnika u regionu Peći i Prizrena bio je znatno manji, 590 odnosno 437. U svim slučajevima došlo je do značajnog povećanja u odnosu na 2022. godinu (vidi Grafikon13).

Grafikon13: Broj radnika po regionima u smeštajnim jedinicama sa restoranom (2017.-2023.)

U nastavku su navedene neke demografske karakteristike radnika zaposlenih u smeštajnim jedinicama sa restoranima u 2023. godini. Muškarci su dominirali sa 72,3 procenta. Od svih zaposlenih 24,6 procenta radilo je na nepuno radno vreme. Dezagregacija podataka prema etničkoj pripadnosti otkriva da su radnici pretežno bili kosovski Albanci – 94,2 procenta; ostatak su činili Bosanci, 2,6 procenta; Turci, 1,5 procenta; RAE, 0,5 procenta; i ostali, 0,1 procenta. Što se tiče starosne grupe, oni koji spadaju u raspon od 25 do 44 godine čine većinu sa 61,6 procenta. Za detaljnije informacije i poređenje demografije zaposlenosti sa ostalih pet godina, pogledajte tabelu 4.

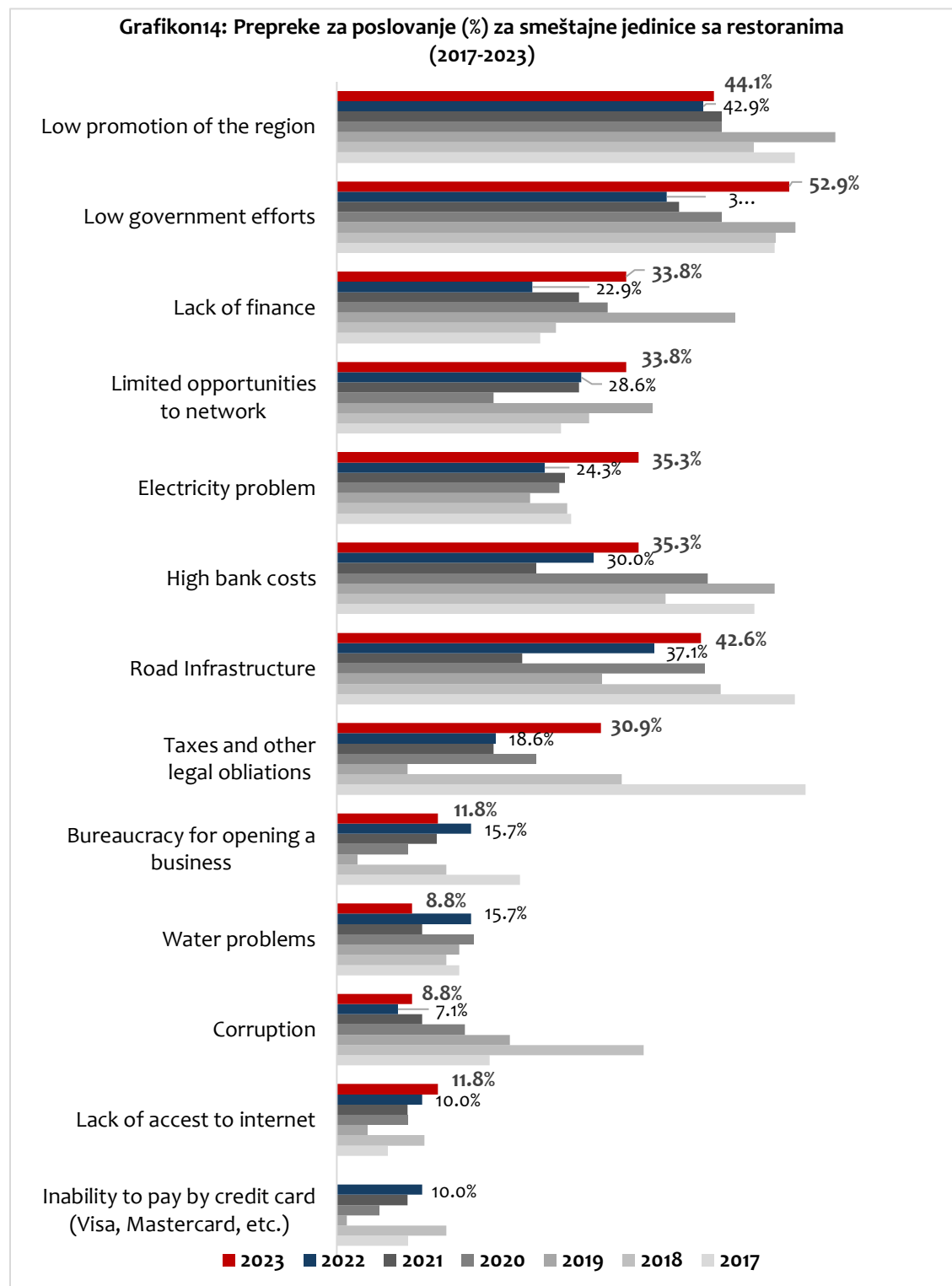
Tabela 4: Demografski podaci o zapošljavanju

2017						
Pol	Muškarci			Žene		
	61.5%			38.5%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)		Skraćeno radno vreme (žene)
	51.6%		9.9%	34.2%		4.3%
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	94.4%	2.5%	1.0%	0.7%	1.5%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	16.3%	40.4%	24.8%	15.5%	2.9%	0.1%
2018						
Pol	Muškarci			Žene		
	63.8%			36.2%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)		Skraćeno radno vreme (žene)
	55.9%		7.9%	33.3%		2.9%
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	95.9%	1.4%	0.9%	0.7%	1.0%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	19.0%	35.7%	30.3%	12.4%	2.3%	0.2%
2019						
Pol	Muškarci			Žene		
	62.2%			37.8%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)		Skraćeno radno vreme (žene)
	56.6%		5.6%	34.3%		3.5%
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	96.8%	1.2%	0.7%	0.5%	0.5%	0.3%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	23.4%	37.1%	28.4%	8.4%	2.6%	0.1%
2020						
Pol	Muškarci			Žene		
	61.5%			38.5%		
Puno u odnosu na	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno	Puno radno vreme (žene)		Skraćeno radno vreme (žene)

skraćeno radno vreme			vreme (muškarci)			
	54.3%		7.2%	34.5%	4.0%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	93.6%	1.4%	1.3%	0.8%	1.1%	1.8%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	26.0%	36.0%	22.3%	12.4%	3.0%	0.2%
2021						
Pol	Muškarci			Žene		
	62.5%			37.5%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	53.8%		8.7%	33.9%	3.6%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	93.0%	0.1%	2.1%	0.9%	3.8%	0.1%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	19.2%	30.2%	35.2%	10.5%	4.2%	0.6%
2022						
Pol	Muškarci			Žene		
	78.5%			21.5%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	53.8%		24.8%	16.9%	4.5%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	95.6%	0.0%	1.8%	0.2%	2.2%	0.2%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	15.6%	32.5%	33.9%	14.0%	3.8%	0.2%
2023						
Pol	Muškarci			Žene		
	72.3%			27.7%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	47.6%		24.6%	21.0%	6.7%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	94.2%	1.1%	1.5%	0.5%	2.6%	0.1
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	18.21%	29.55%	32.14%	15.41%	4.27%	0.42%

Prepreke

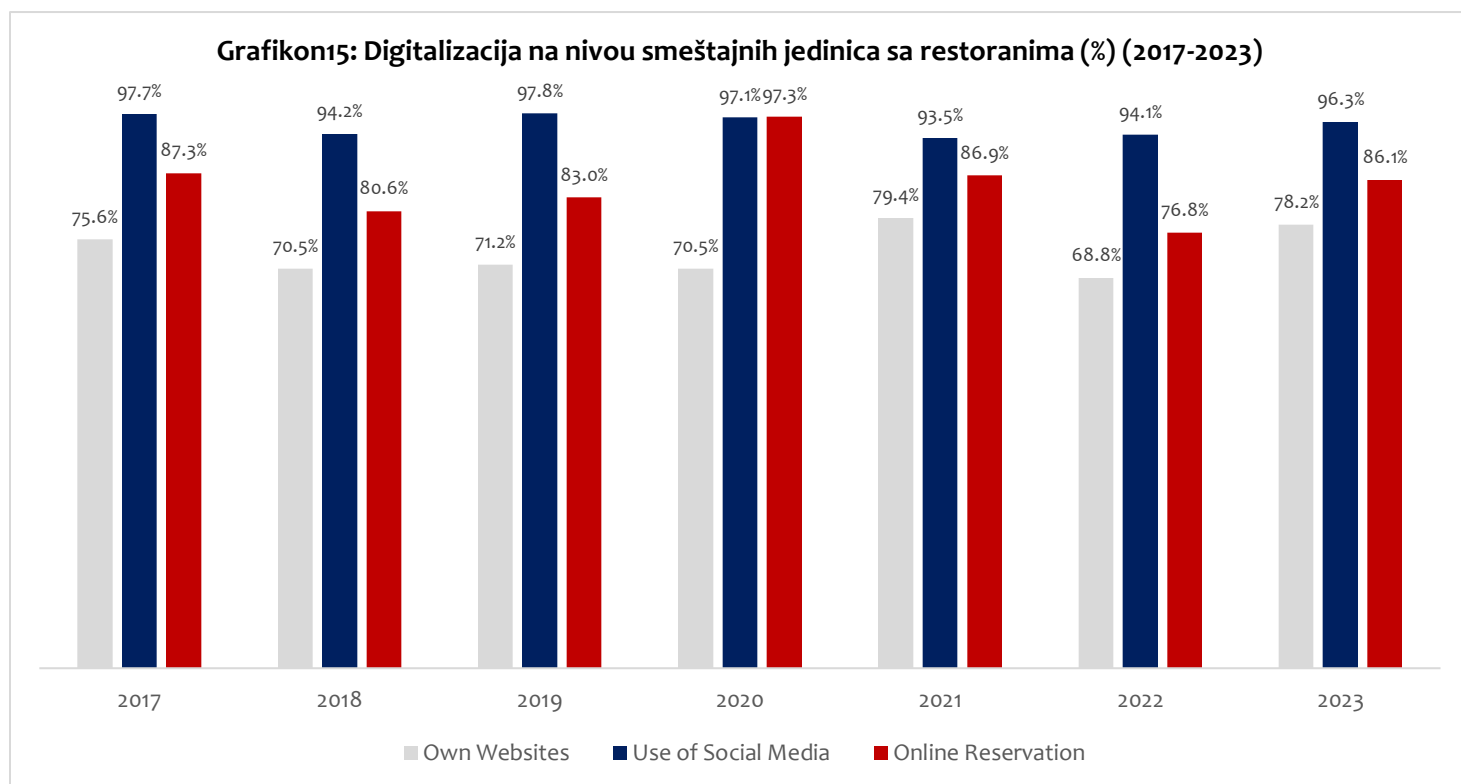
Predstavnicima smeštajnih jedinica sa restoranima je data lista od 12 verovatnih prepreka (pretežno eksternih) i od njih se tražilo da odaberu najteže. U 2023. godini, kao najveća prepreka rangirano je „Niski naponi vlade“ sa 44,1 procenta, a zatim „Niska promocija regiona“ sa 44,1 procentat. Druge prepreke kao što su „Nedostatak finansija“ i „Ograničene mogućnosti umrežavanja“ i dalje su zabrinjavajuće u obe godine, sa značajnim povećanjem sa 22,9 procenta u 2022. na 33,8 procenta u 2023.,

odnosno sa 28,6 procenta u 2022. na 33,8 procenta u 2023. godini. Za detaljnije informacije i poređenja sa prethodnih sedam godina pogledajte Grafikon14.

Digitalizacija

Kako bi se razumelo da li smeštajne jedinice sa restoranima sustižu nedavne trendove digitalizacije, kao i da bi se procenila efikasnost sa kojom koriste digitalne alate za poboljšanje operativne efikasnosti, u anketu je uključen niz pitanja vezanih za ovu temu. Prema podacima iz 2023. godine, 78,2 procenta smeštajnih jedinica sa restoranima imalo je svoje veb stranice. Nadalje, velika većina, 93,3 procenta, izjavila je da koristi društvene mreže (uglavnom Facebook) za promociju svog poslovanja. Na pitanje o online rezervacijama, 86,1 procenat je izjavilo da ima ovu opciju. Većina rezervacija se vrši preko booking.com. Za poređenje sa prethodnih sedam godina, pogledajte Grafikon15.

3.2. Smeštajne jedinice (bez restorana)³

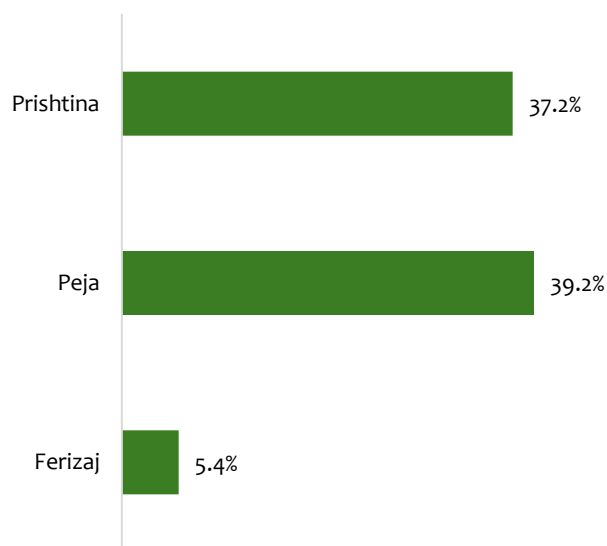
Opšta struktura

U 2023. godini među svim smeštajnim jedinicama dominirali su hoteli sa 50,0 procenta, zatim kuće/vile/bungalovi sa 20,3 procenta, Airbnb apartmani sa 12,2 procenta i hosteli sa 10,8 procenta. Radi poređenja sa drugim godinama, pogledajte Grafikon 16. Većina smeštajnih jedinica se nalazi u Peći (39,2 procenta), Prištini (37,2 procenta) i Uroševcu (5,4 procenta), kao što se vidi na grafikonu 17.

Figure 16: Type of Accommodation in 2023 (in %)

Figure 17: Accommodations, by Location, 2023 (in %)

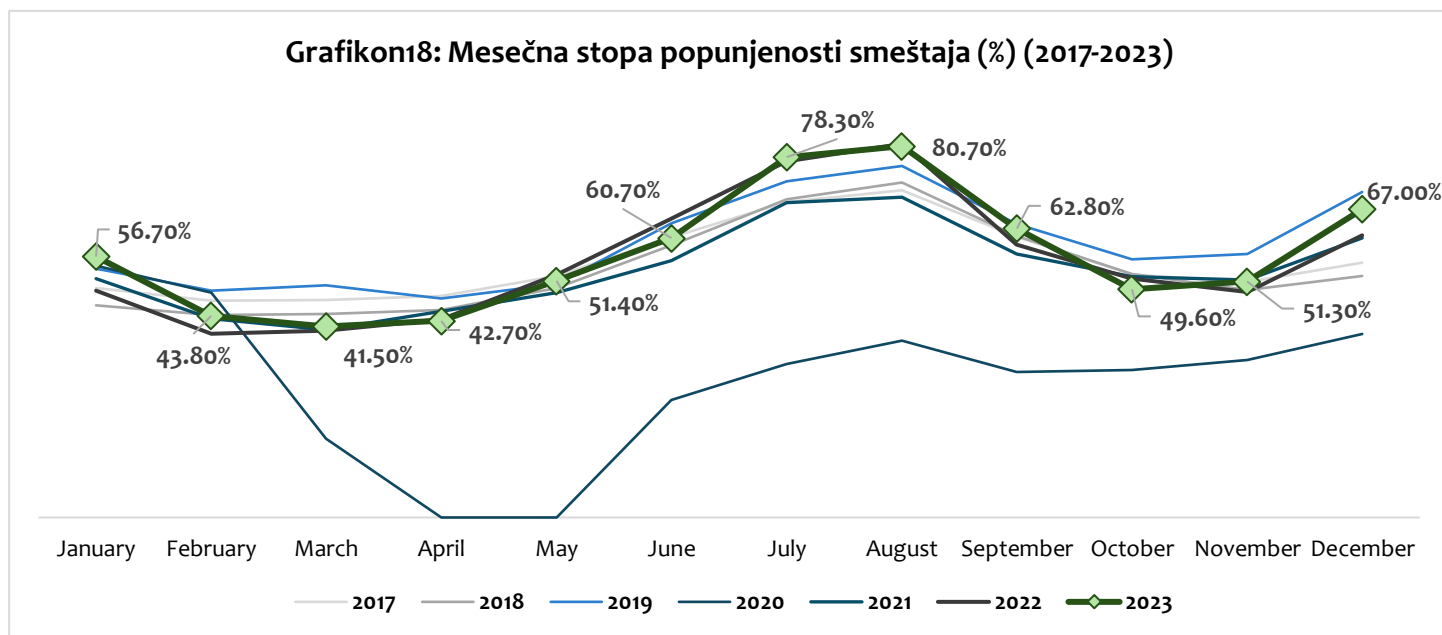
Broj soba, cene i popunjenost

Rezultati ankete pokazuju da su 2023. godine smeštajne jedinice imale u proseku 7,3 standardne jednokrevetne sobe i 10,3 standardnih dvokrevetnih soba. U istoj godini, ukupan broj jednokrevetnih i dvokrevetnih standardnih soba (prilagođeno celoj populaciji) iznosio je 315. Naime, cene soba su porasle u svim kategorijama u 2023. u odnosu na prethodne godine. Uz to, prosečna cena jednokrevetne standardne sobe porasla je sa 33,9 EUR u 2022. na 36,7 EUR u 2023. Slično, prosečna cena za dvokrevetnu sobu porasla je sa 47,1 EUR na 51,4 EUR u 2023. godini. Najznačajniji rast cena je bio u ceni četvorokrevetnih standardnih soba, sa 65,1 EUR u 2022. na 91,3 EUR u 2023. Za detaljnije informacije o prosečnom broju soba i cenama, kao i za poređenje sa prethodnim godinama pogledajte tabelu 5.

³ Za razliku od prethodnog pododeljka, ovaj otkriva nalaze subjekata koji pružaju samo usluge smeštaja (bez restorana).

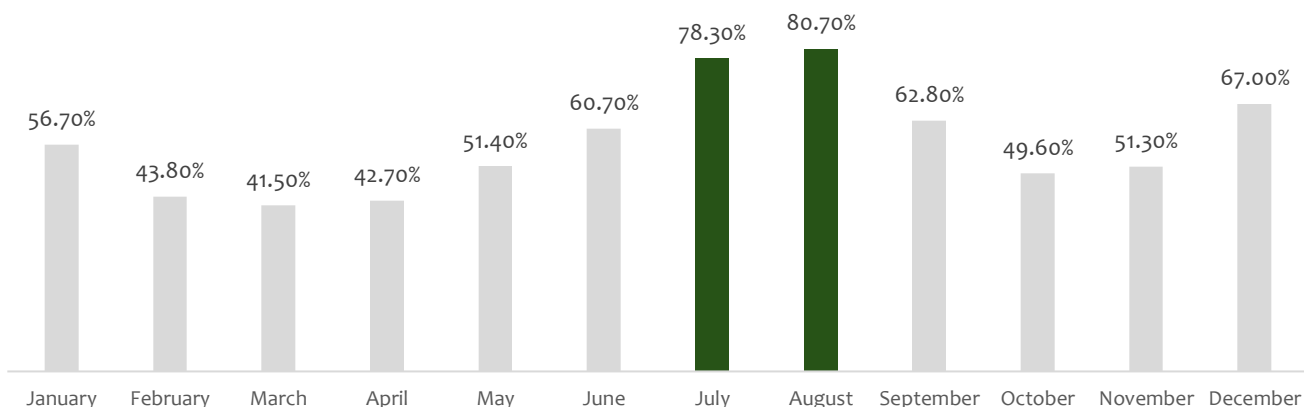
Tabela 5: Smeštajne jedinice - Prosečan broj i cena standardnih soba								
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Jednokrevetne standardne sobe	Prosečan # soba	10.05	8.6	9.1	7.2	7.9	6.1	7.3
	Prosečna cena (EUR)	27.3	25.0	24.6	24.6	36.3	33.9	37.6
	Ukupan # soba	582	680	678	541	481	334	315
Dvokrevetne standardne sobe	Prosečan # soba	7.6	8.3	10.5	10.6	8.8	8.1	10.3
	Prosečna cena (EUR)	31.7	32.4	34.3	30.9	40.9	47.1	51.4
	Ukupan # soba	573	923	986	859	754	627	646
Trokrevetne standardne sobe	Prosečan # soba	3.0	4.7	6.9	7.0	3.7	5.4	7.2
	Prosečna cena (EUR)	43.6	40.1	45.7	34.5	50.0	60.9	66.1
	Ukupan # soba	127	263	380	360	263	350	339
Četvorokrevetne standardne sobe	Prosečan # soba	1.9	5.3	5.7	2.9	3.8	5.2	6.4
	Prosečna cena (EUR)	49.9	50.3	62	44.9	60.8	65.1	91.3
	Ukupan # soba	70	127.3	174	115	96	192	160

U 2023. godini popunjenost ove kategorije smeštaja u proseku je iznosila 57,2 procenta. Najveća popunjenost bila je u avgustu (80,7%), a najniža u martu (41,5%). Za detaljnije rezultate i poređenja sa prethodnim godinama pogledajte Grafikon18.

Grafikon19 ilustruje stopu popunjenosti smeštajnih jedinica (%) u svim mesecima 2023. Kao što se vidi, najveća popunjenost se javlja u julu (78,3%) i avgustu (80,7%), verovatno zbog letnjeg turizma.

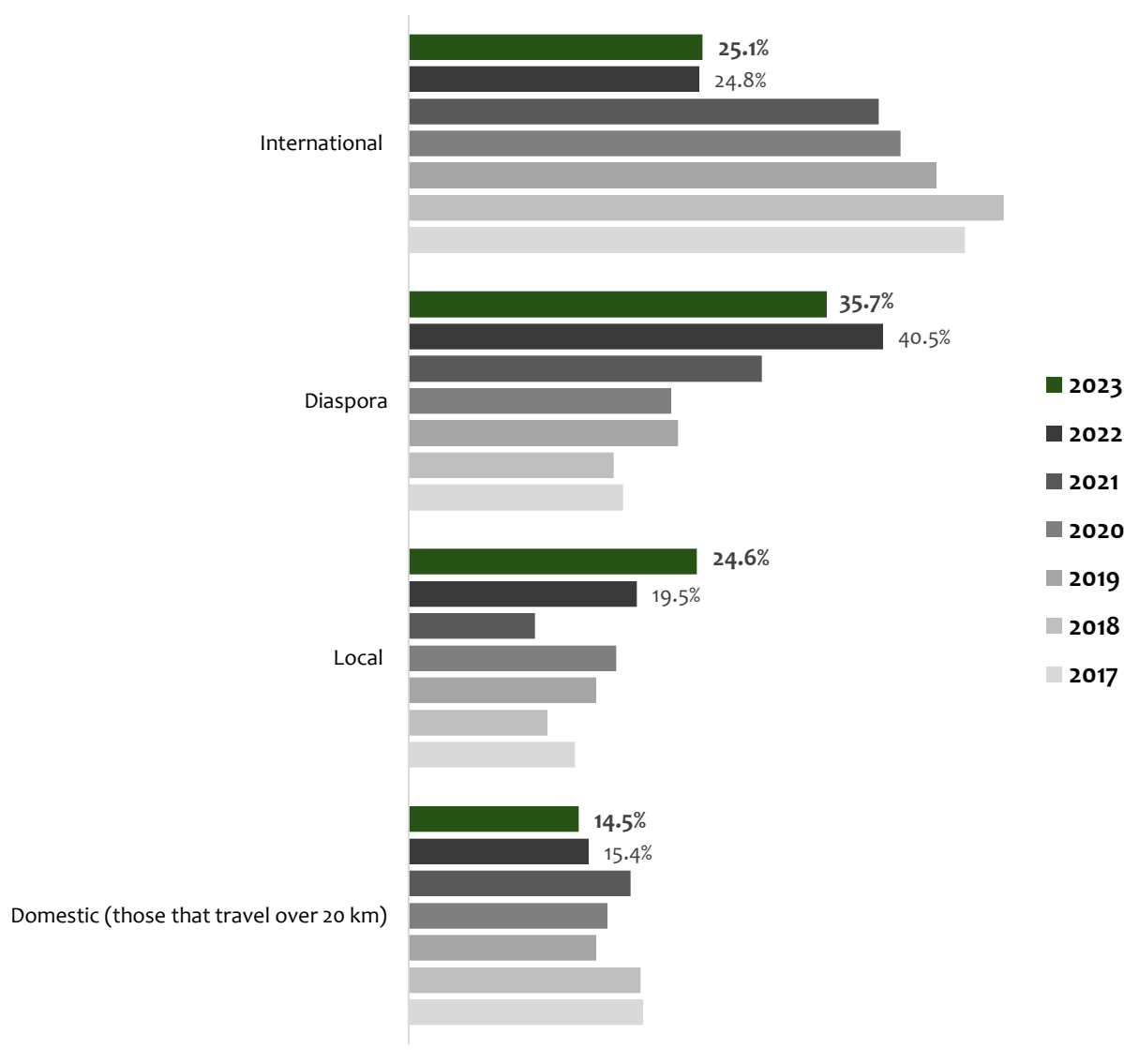
Grafikon19. Stopa popunjenosti (%) za smeštajne jedinice u svim mesecima 2023

Gosti i njihovo ponašanje

Prema podacima, 2023. godine posetioци iz dijasfore činili su 35,7 procenta svih posetilaca u smeštajnim jedinicama bez restorana, a slede ih posetioци iz inostranstva, 25,1 procenta; lokalno stanovništvo, 24,6 procenta, i domaći posetioци (sa više od 20 km putovanja), 14,5 procenta. Za poređenje podataka sa prethodnim godinama, pogledajte Grafikon20. Broj ostvarenih noćenja u proseku je 6,7 u 2023. godini, što je više od proseka u 2022. (5,6 noćenja).

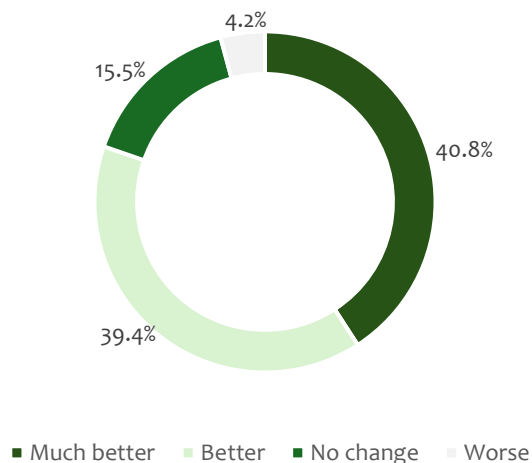
**Grafikon20: Sastav gostiju prema poreklu (%) za smeštajne jedinice
(2017-2023)**

Prihod i investicije

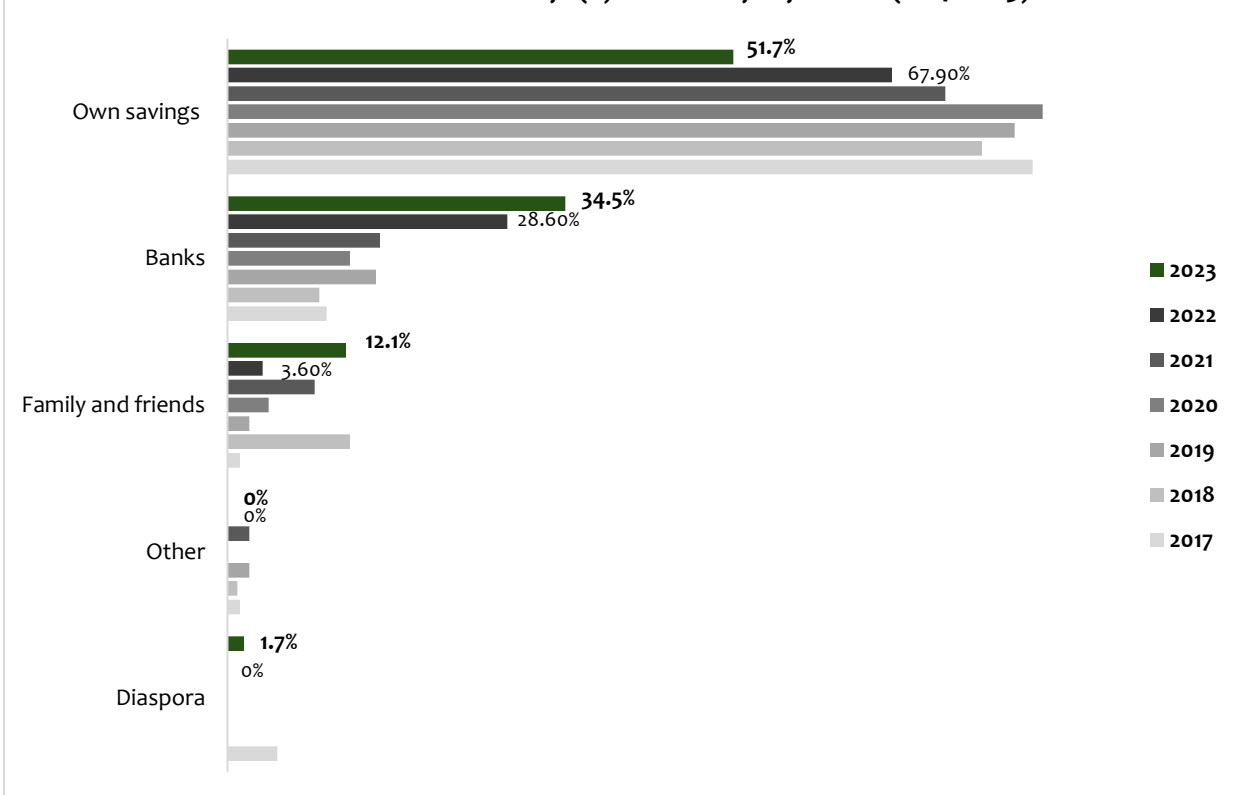
Rezultati prihoda otkrivaju da je 2023. godine 40,8 procenta predstavnika smeštajnih jedinica izjavilo da imaju "mnogo bolji" promet u odnosu na 2022., 39,4 procenta "bolji", dok je 15,5 procenta reklo da nisu imali nikakvu promenu (vidi Grafikon21).

Grafikon21: Promena prometa (%) za smeštajne jedinice u odnosu na 2022

Na pitanje da li su investirali u svoj posao 2023. godine, 59,6 procenta predstavnika smeštajnih jedinica odgovorilo je 'da'. Oni koji su investirali, finansirali su svoje investicije uglavnom iz vlastite štednje (51,7 procenta). Međutim, 2023. godine procenat preduzeća koja koriste kredite za finansiranje svojih investicija porastao je sa 28,6 procenta na 34,5 procenta. Za ostale izvore finansiranja i poređenja sa prethodnim godinama, pogledajte Grafikon22.

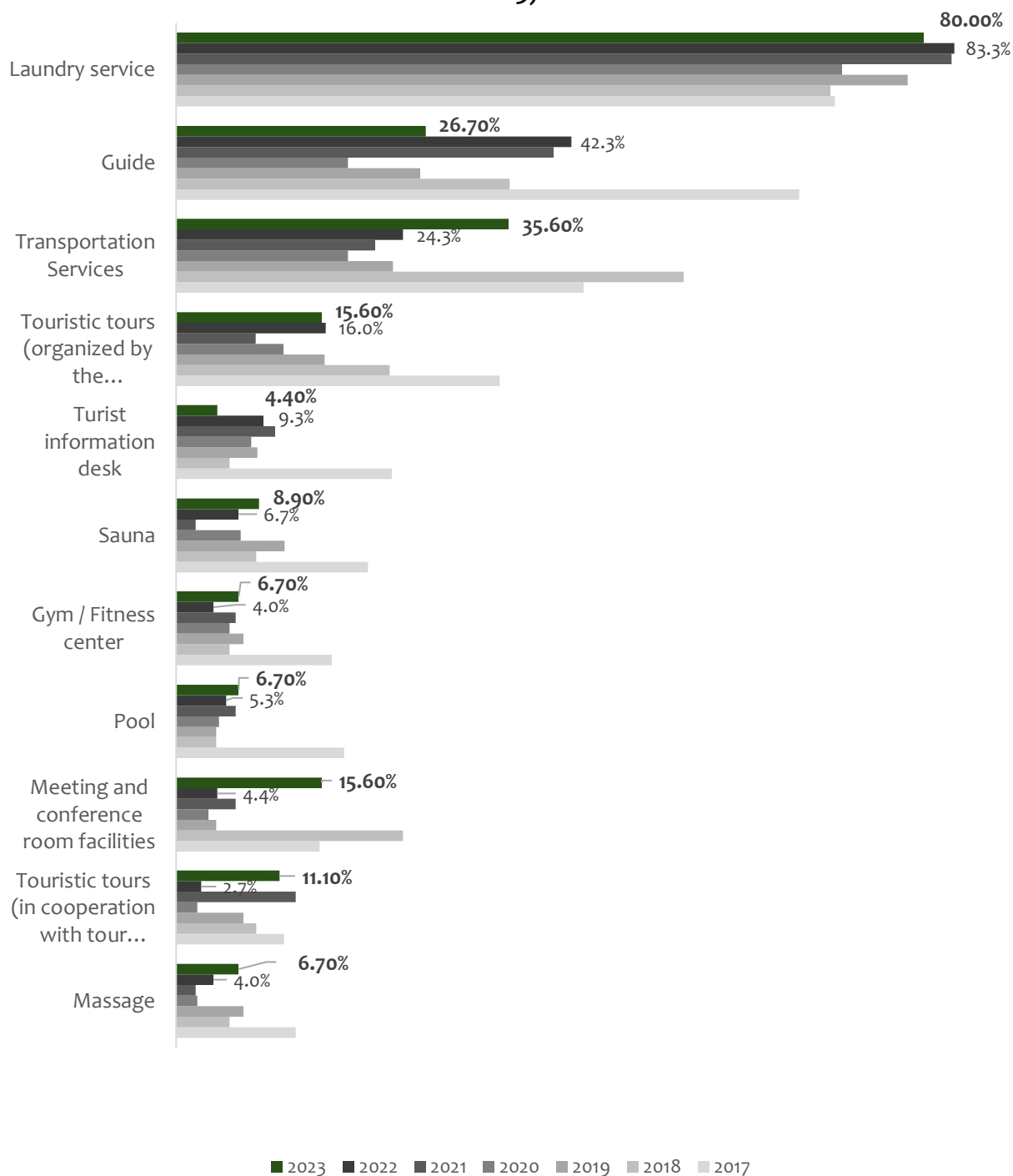
Grafikon22: Izvori investicija (%) za smeštajne jedinice (2017-2023)

Ponudene usluge

Predstavnici smeštajnih jedinica su takođe dobili listu uobičajenih usluga i od njih se tražilo da odaberu one koje nude. Nalazi otkrivaju da su usluge pranja rublja (80,0 procenta), vodiča (26,7 procenta) i usluge prevoza (35,6 procenta) bile najčešće usluge koje nude smeštajne jedinice u 2023. Za ostale usluge koje su bile u ponudi u ovoj godini i poređenja sa prethodnim godinama, pogledajte Grafikon23.

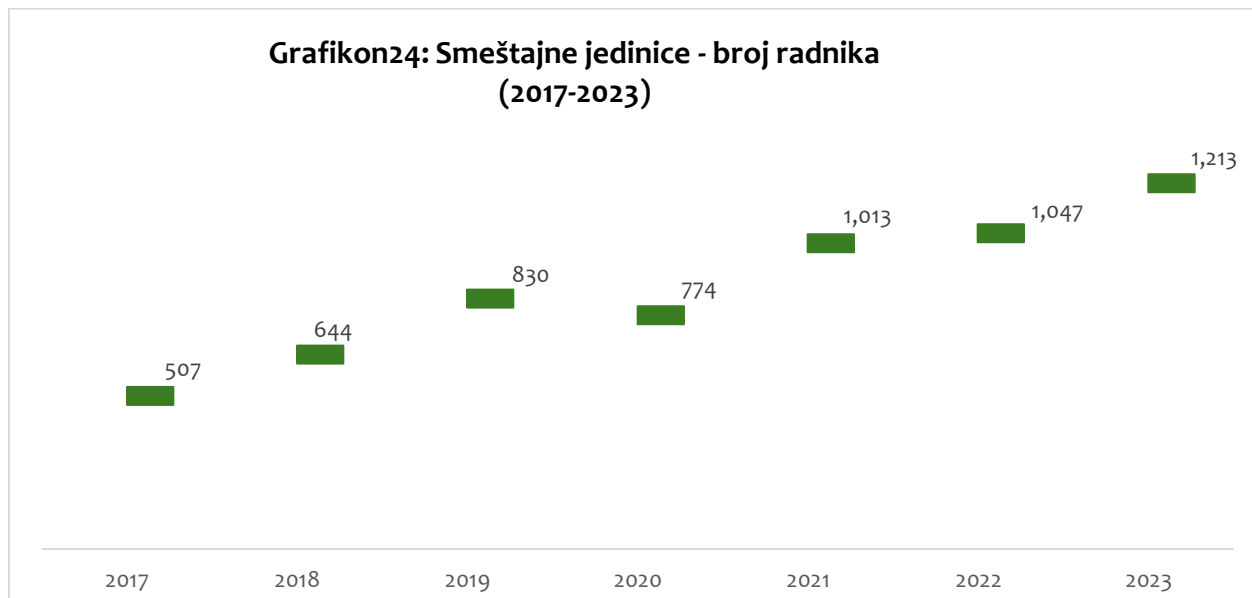
Grafikon23: Usluge koje nude smeštajne jedinice (% slučajeva, 2017-2023)

Nalazi dalje pokazuju da je samo 10,0 procenta smeštajnih jedinica imalo posebne pakete (tj. za vikend ili odmor) u 2023. godini, u poređenju sa 18,7 procenta u 2022.

Zaposlenost

U 2022. godini broj radnika u smeštajnim jedinicama iznosio je 1.213 više nego duplo u odnosu na 2017. godinu (vidi Grafikon24).⁴ Zaposlenost se povećavala svake godine s izuzetkom 2020. kada je došlo do pada zbog karantina uvedenih radi suzbijanja širenja pandemije Covid-19.

U nastavku su dati demografski podaci o zaposlenosti za smeštajne jedinice za 2023. Muškarci su činili većinu (56,9 procenta) radnika. Od svih radnika 10,2 procenta radilo je na nepuno radno vreme. Pregled podataka po etničkoj pripadnosti pokazuje da su skoro svi radnici bili kosovski Albanci, 98,6 procenta.

⁴ Bruto faktor za smeštajne jedinice ~1.423

Po starosnim grupama, oni u starosnoj grupi 25-44 su činili većinu sa 68,9 procenta. Za detaljnije informacije i poređenja sa prethodnim godinama pogledajte tabelu 6.

Tabela 6: Demografski podaci o zapošljavanju (smeštajne jedinice)						
2017						
Pol	Muškarci			Žene		
	65.5%			34.4%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	51.4%		14.2%	28.9%	5.5%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	99.1%	0.0%	0.0%	0.4%	0.5%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	13.8%	42.5%	28.3%	13.2%	1.7%	0.4%
2018						
Pol	Muškarci			Žene		
	62.8%			37.2%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	50.2%		12.6%	31.8%	5.4%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	99.4%	0.0%	0.2%	0.4%	0.0%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	15.3%	48.7%	22.1%	12.1%	0.6%	1.2%
2019						
Pol	Muškarci			Žene		
	71.7%			28.3%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	62.0%		8.5%	26.8%	1.5%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	98.6%	0.0%	0.5%	0.3%	0.3%	0.3%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	13.1%	51.5%	25.2%	8.9%	1.3%	0.0%
2020						
Pol	Muškarci			Žene		

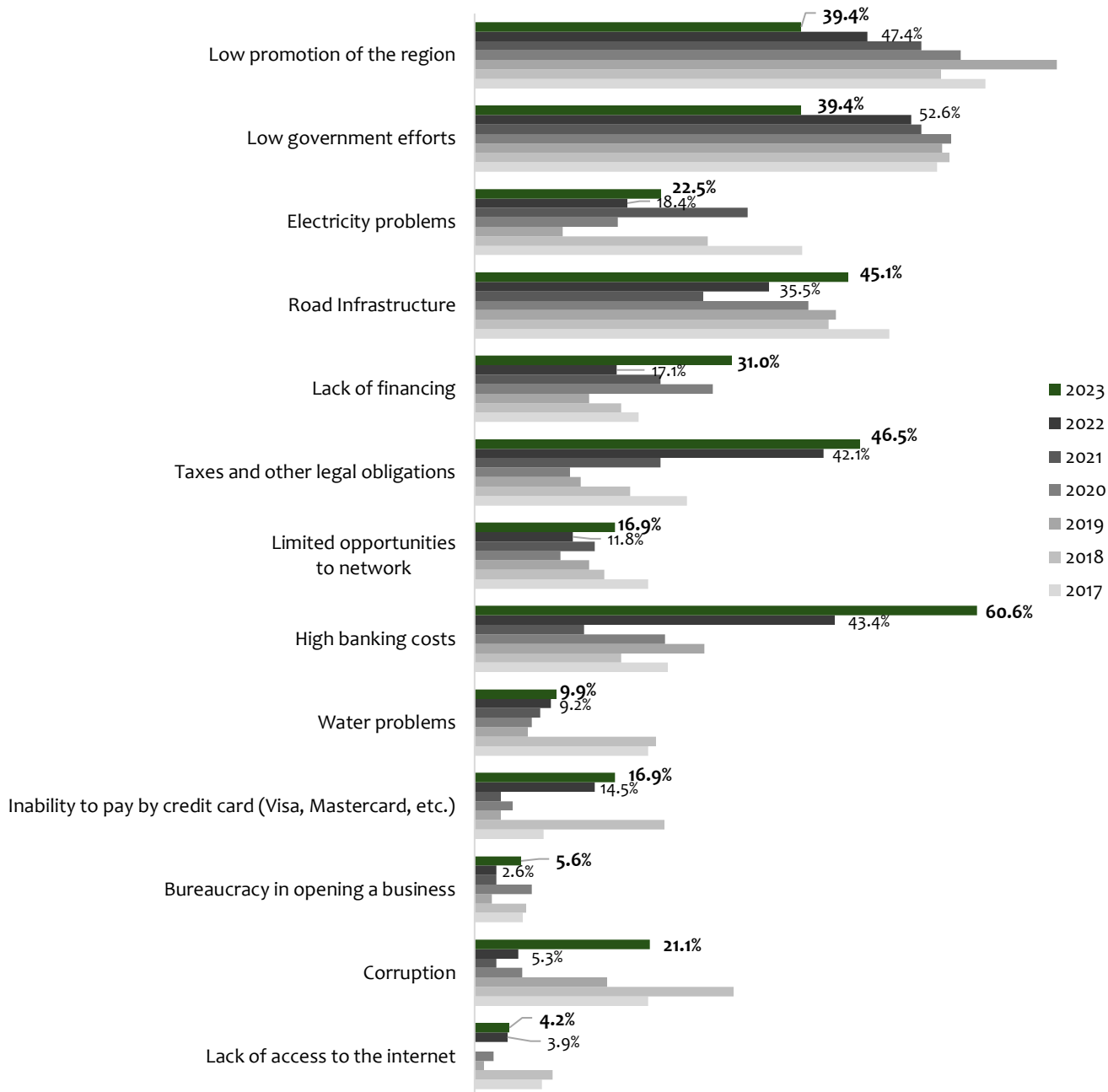
	67.8%			32.2%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	61.7%		6.0%	30.5%	1.7%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	98.4%	0.0%	0.2%	0.7%	0.7%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	11.4%	44.8%	27.0%	13.4%	3.5%	0.0%
2021						
Pol	Muškarci			Žene		
	62.5%			37.5%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	54.5%		8.0%	35.4%	2.1%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	96.7%	0.2%	0.6%	1.0%	1.5%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	16.9%	32.0%	25.4%	17.8%	7.4%	0.4%
2022						
Pol	Muškarci			Žene		
	74.4%			25.6%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	45.8%		28.6%	14.3%	11.3%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	98.1%	0.0%	0.9%	0.5%	0.5%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	16.1%	44.9%	24.8%	11.0%	2.8%	0.4%
2023						
Pol	Muškarci			Žene		
	56.9%			43.1%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	46.7%		10.2%	38.5%	4.6%	

Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	98.6%	0.0%	0.0%	0.1%	0.3%	1.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	18.5%	33.2%	37.7%	9.3%	1.1%	0.2%

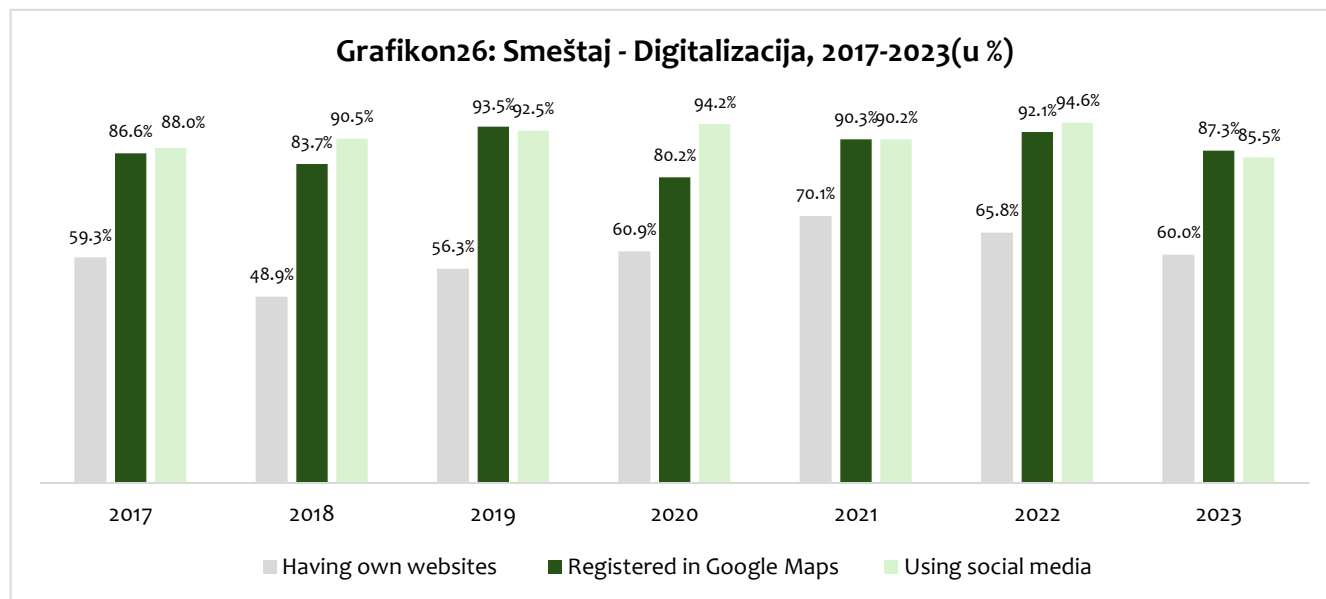
Prepreke poslovanju

Od predstavnika smeštajnih jedinica je zatraženo da odaberu najvažnije prepreke za poslovanje. 'Slaba promocija regiona' (39,4 procenta), 'Niski naponi vlade' (39,4 procenta) i 'Problemi sa strujom' (22,5 procenta) smatraju se najhitnijim poslovnim preprekama prema predstavnicima smeštajnih jedinica u 2023. Za druge prepreke za poslovanje i radi poređenja sa prethodnim godinama, pogledajte Grafikon25.

Grafikon25: Prepreke za poslovanje smeštajnih jedinica (% slučajeva, 2017-2023)

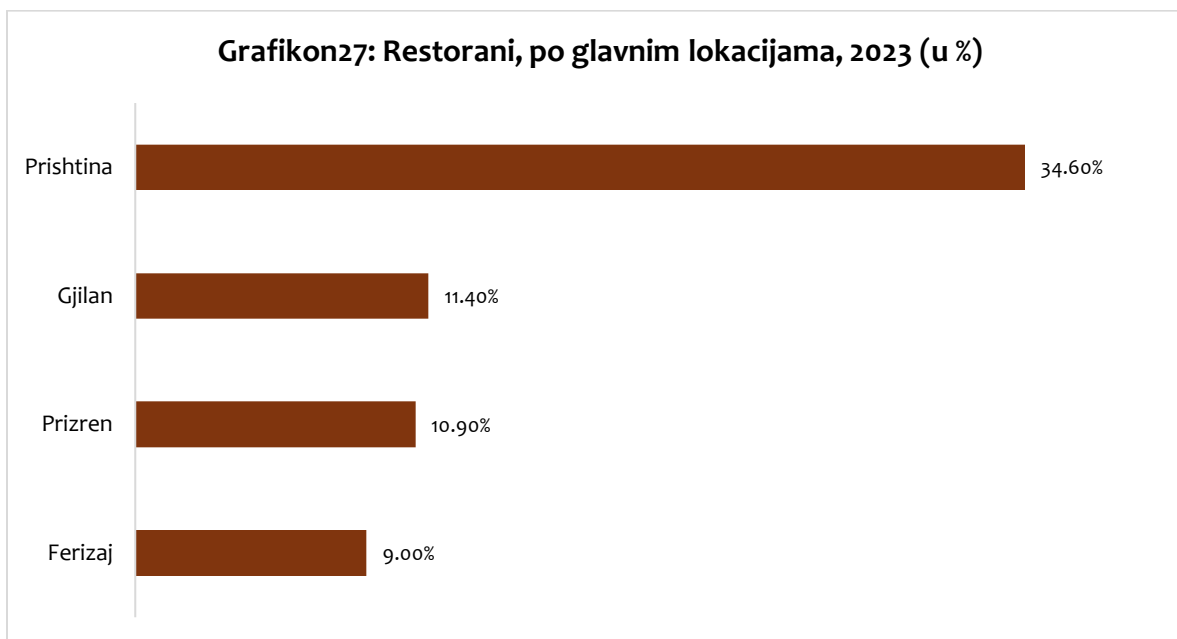
Rezultati ankete pokazuju da je 60,0 procenta smeštajnih jedinica imalo svoje veb stranice 2023. godine. Velika većina, 87,3 procenta, registrovano je na Google mapama. Sličan procenat, 85,5 procenta, tvrdi da je koristio društvene mreže za promociju svog smeštaja. Radi poređenja podataka sa prethodnim godinama, pogledajte Grafikon26.

3.3. Restorani

Opšta struktura

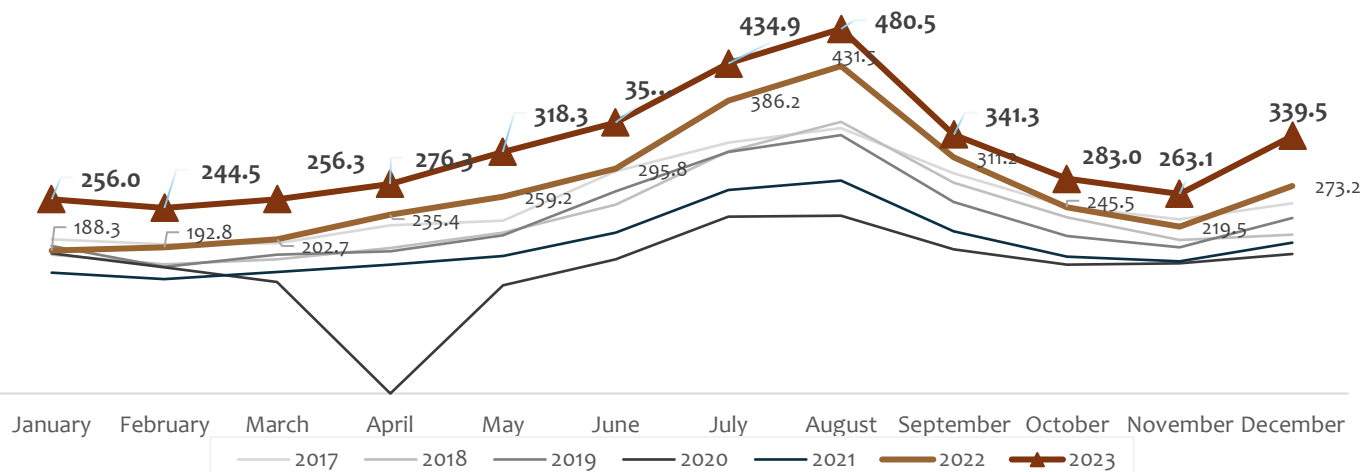
U 2023. godini, Priština je dominirala sa 34,6 procenata svih restorana na Kosovu, zatim Gnjilane sa 11,4 procenata, Prizren sa 10,9 procenata i Uroševac sa 9,0 procenata – vidi Grafikon27.

Gosti i njihovo ponašanje

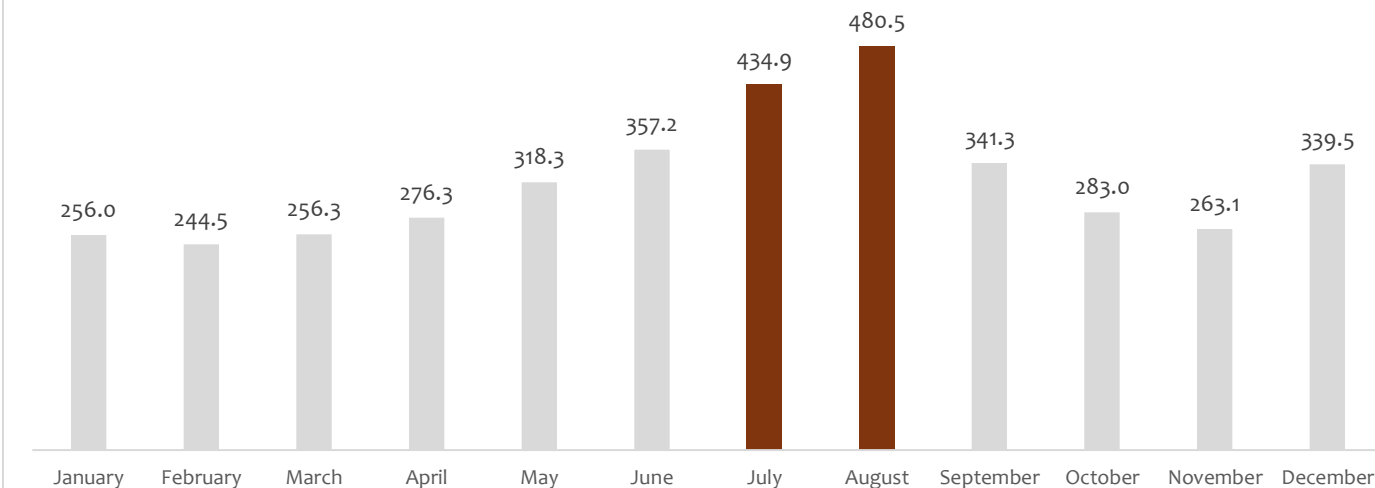
Podaci pokazuju da su Restorani u proseku imali 320,9 gostiju dnevno u 2023. godini, što je povećanje od 18,8 procenata u odnosu na 2022. godinu. Kao najprometniji mesec izdvojio se avgust sa prosekom od 480,5 gostiju dnevno. Za detaljnije informacije i poređenje proseka sa onima iz prethodnih godina, pogledajte Grafikon28.

Grafikon28: Prosečni broj gostiju po danu u restoranima (2017-2023)

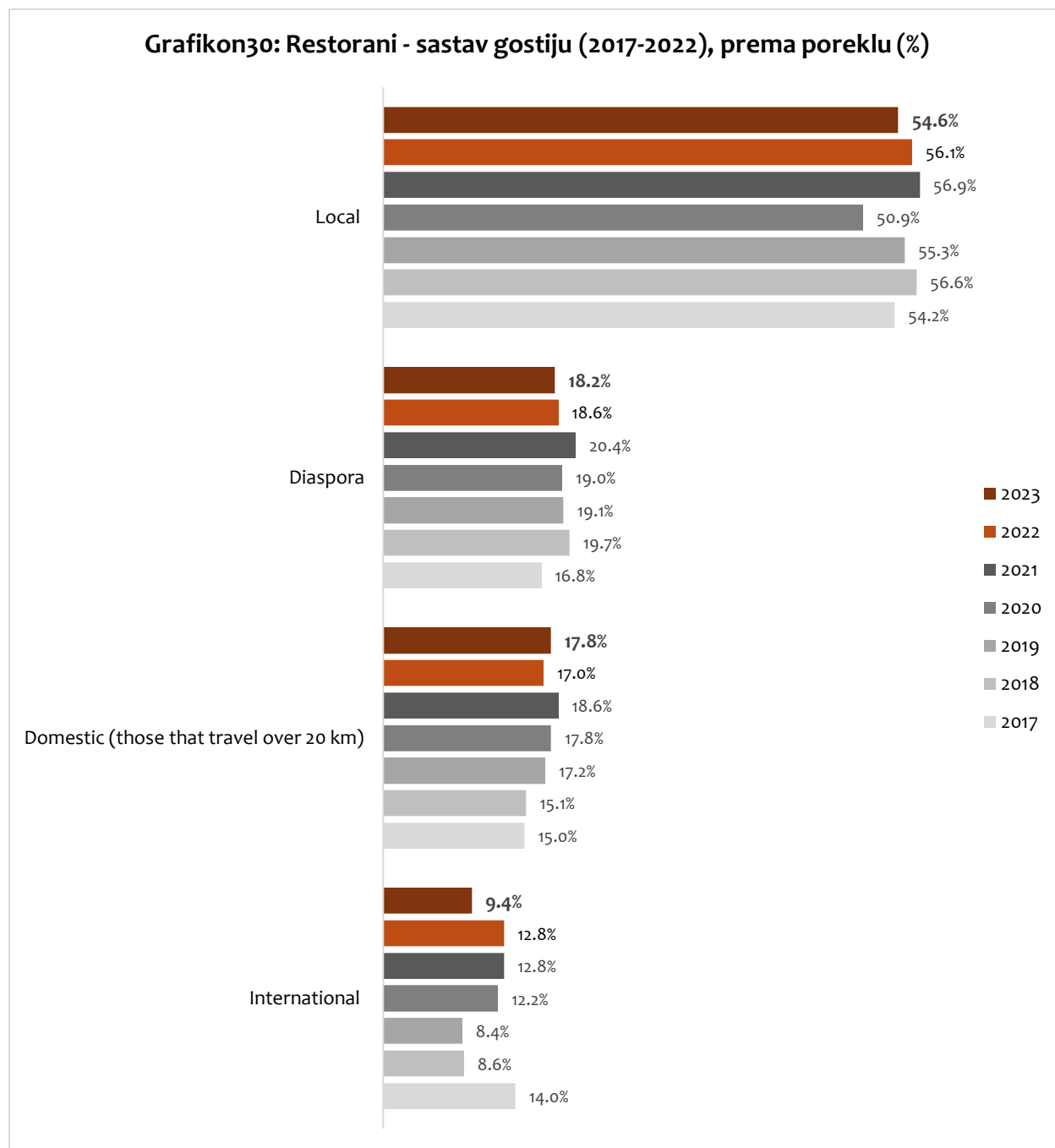
Za detaljnije informacije o prosečnom broju gostiju po danu u restoranu u 2023., pogledajte Grafikonispod (Grafikon29)

Grafikon29: Prosečni broj gostiju po danu u restoranima (2017-2023)

Nalazi otkrivaju da su 2023. godine 54,6 procenata klijenata u restoranima činili lokalni stanovnici; Ostali su uključivali dijasporu (18,2 procenata), domaće posetioce (17,8 procenata) i međunarodne (9,4 procenata). Za poređenje sa prethodnim godinama, pogledajte Grafikon30.

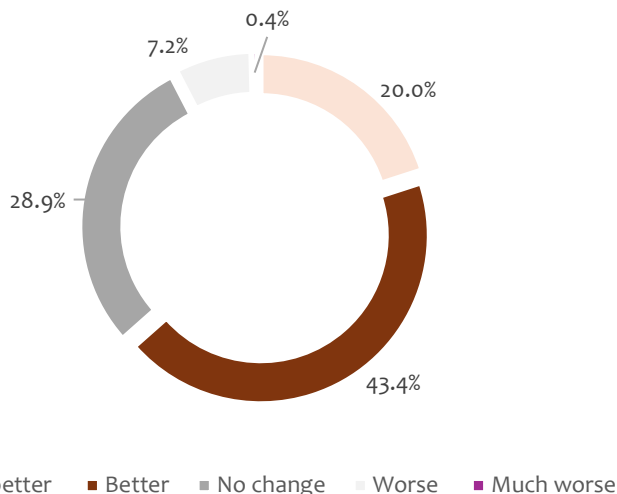
Osim toga, podaci pokazuju stabilan trend preferencija gostiju: 2023. godine 60,9 procenata (59,8 procenata u 2022.) svih njih odlazilo je u restorane zbog hrane i pića, dok su ostali samo zbog pića. Štaviše, primećen je značajan porast prosečne cene po porciji. Gosti koji su konzumirali i hranu i piće u proseku su potrošili 11,3 evra, što je više u odnosu na 2022. godinu (8,9 evra u 2022.). Slično tome, oni koji su došli samo na piće u proseku su potrošili 4,2 evra, u odnosu na 3,9 evra prethodne godine.

Prihodi i investicije

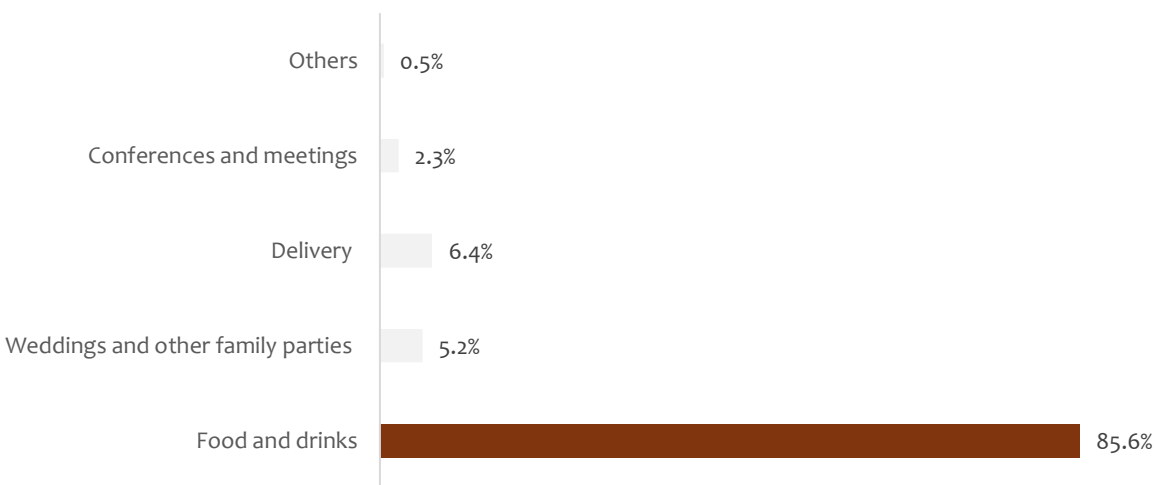
Na pitanje o promenama u prometu u odnosu na 2022. godinu, 63,4 procenata restorana je izjavilo da je poslovalo 'bolje' ili 'mnogo bolje'. S druge strane, 7,6 procenata njih izjavilo je da je iskusilo suprotno; ostali su rekli da nisu doživeli promene u prometu (vidi Grafikon31).

Grafikon31: Restorani - Promene prometa u odnosu na 2022 (%)

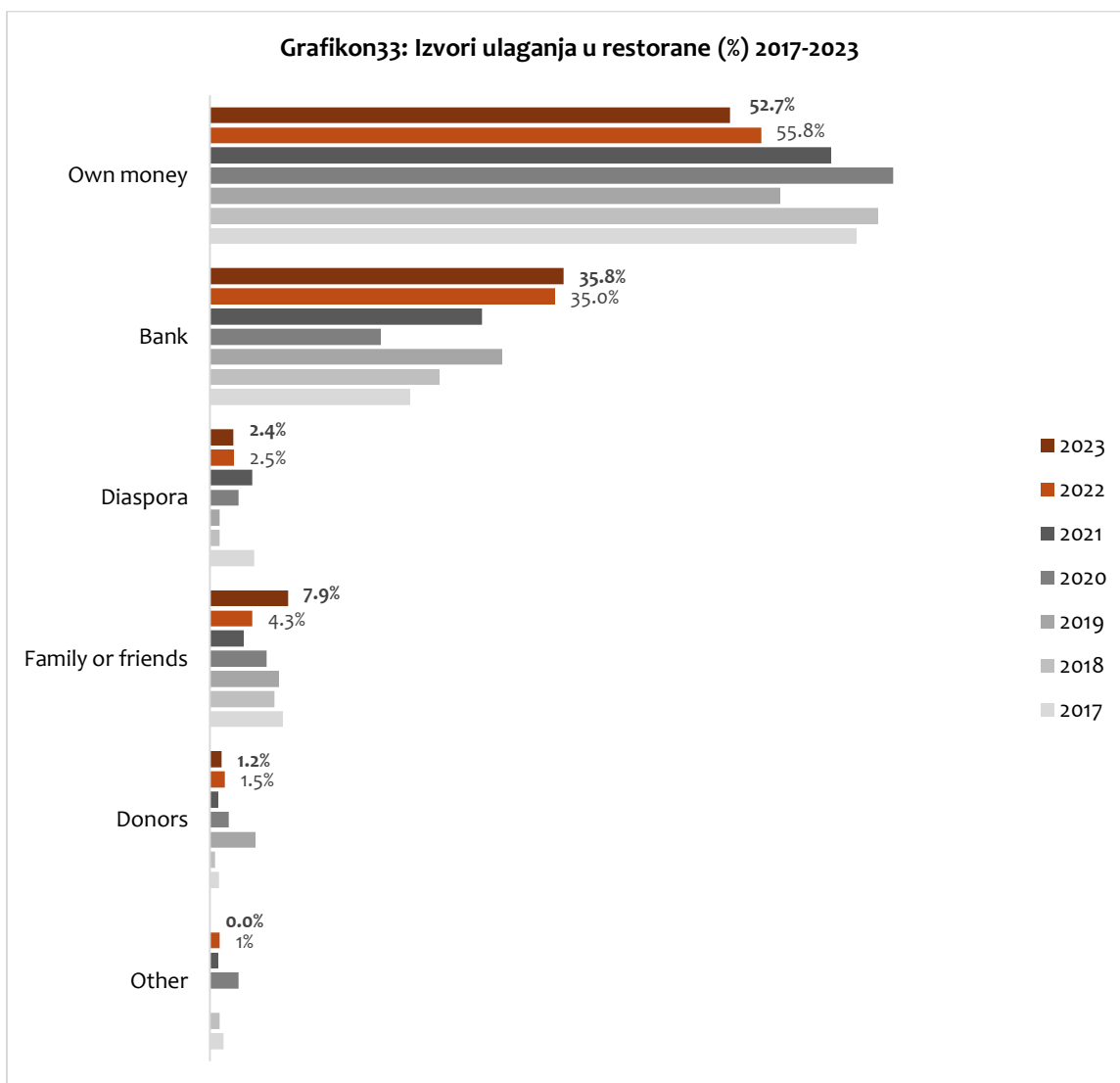

Dalja analiza sastava godišnjeg prometa pokazuje da su u 2023. godini hrana i piće činili glavni izvor prihoda za restorane sa 85,6 procenata, uz usluge dostave sa 6,4 procenata, venčanja i porodične usluge sa 5,2 procenata i konferencije sa 0,5 procenata. Za više detalja pogledajte Grafikon32.

Grafikon32: Promet (%) restorana prema vrsti usluge u 2023

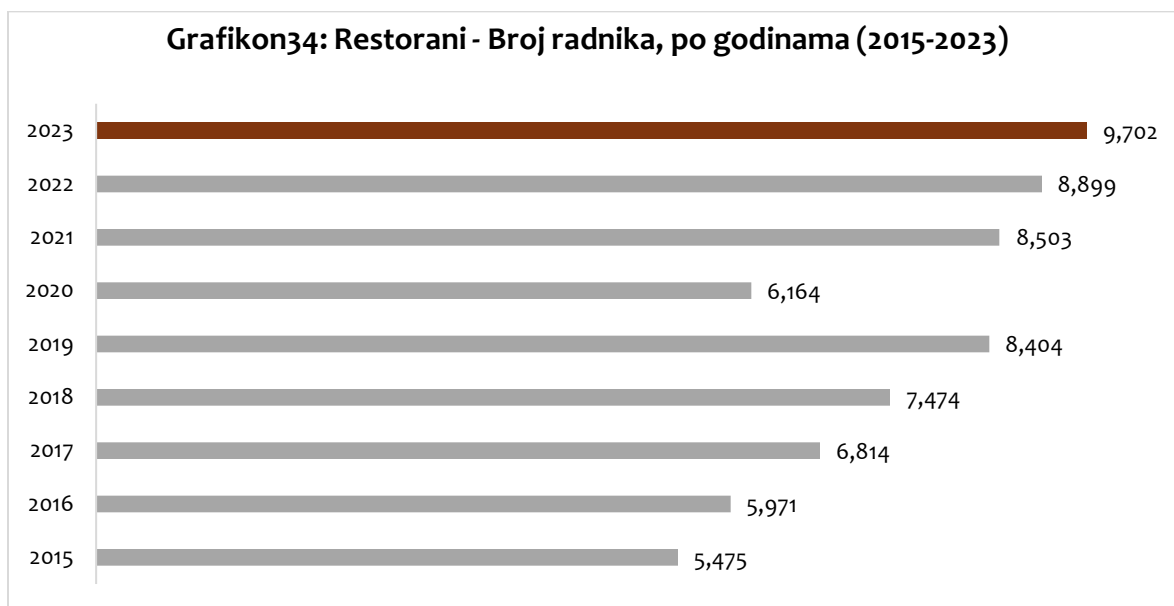
Oni koji su investirali u 2023. godini, finansirali su svoje ulaganje uglavnom iz „vlastitog novca“ (52,7 procenata). Da vidite druge izvore finansiranja i da uporedite sa prethodnim godinama, pogledajte Grafikon33.

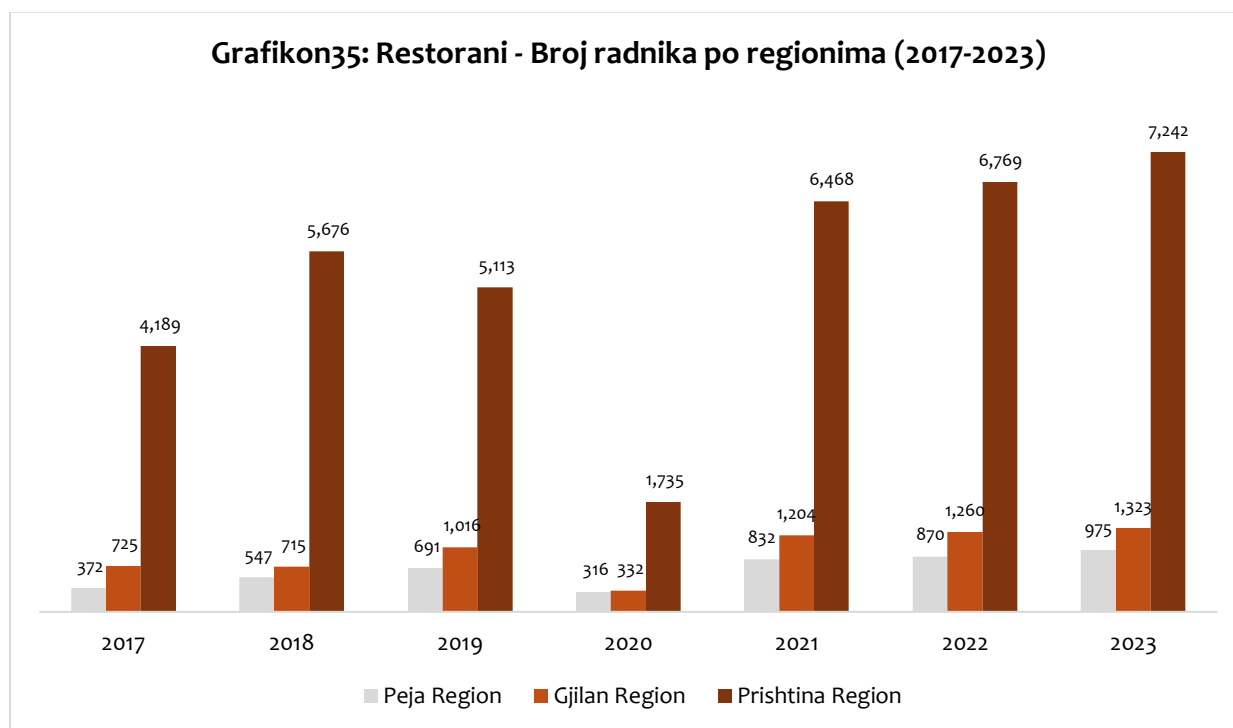
Zaposlenost

Zaposlenost u restoranima najveća je u posljednjih sedam godina i iznosi 9.705, što je povećanje od 56,4 procenata u odnosu na 2015. godinu (vidi Grafikon34).⁵

⁵ Faktor bruto povećanja za restorane ~2.1644

Dezagregacija podataka po glavnim regionima otkriva da je region Prištine sa 7.242 činio najveći broj radnika zaposlenih u restoranima 2023. godine, zatim Gnjilane (1.325) i Peć (975). U svim slučajevima, broj radnika je najveći u poslednjih sedam godina, prema Grafikonu 35.

U nastavku su neke demografije zaposlenosti za restorane. Od svih zaposlenih u 2023. godini najviše su bili muškarci – 70,4 procenata. Većina radnika, 58,8 procenata, radilo je na puno radno vreme.

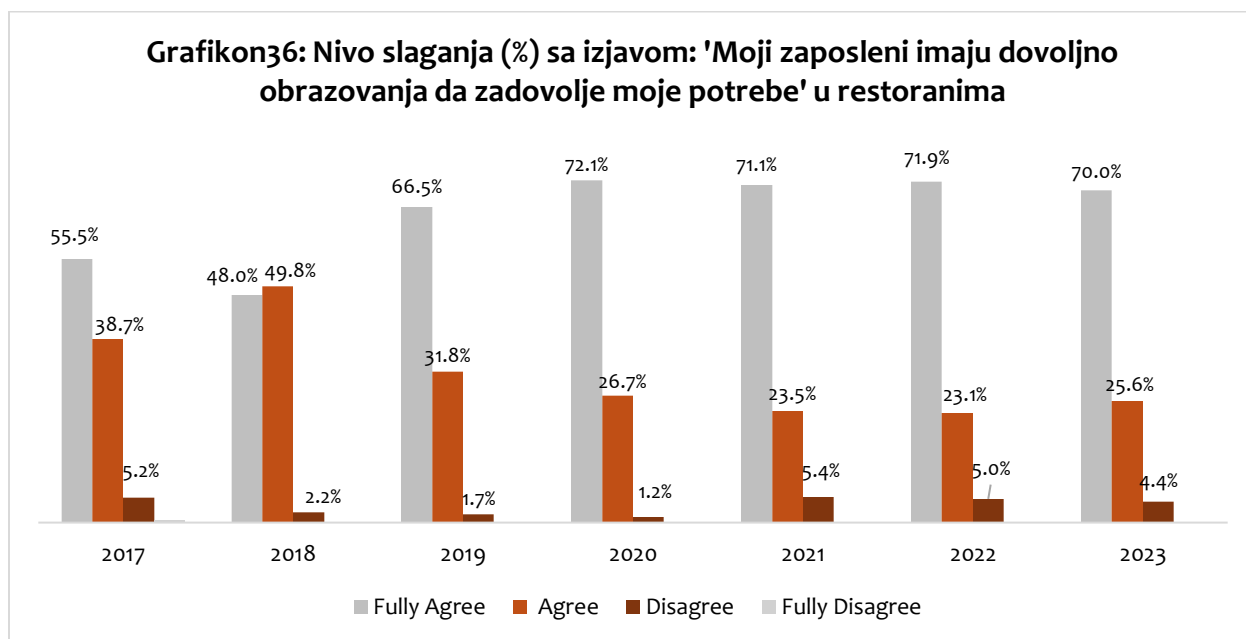
Zanemarljiv procenat (2,7 procenata) su činili Albanci koji nisu sa Kosova. Što se tiče starosne dobi, oni između 15 i 34 godine čine najčešću grupu sa 72,08 procenata. Za više informacija i poređenja sa prethodnim godinama pogledajte tabelu 7.

Tabela 7: Demografski podaci o zaposlenosti (restorani)						
2017						
Pol	Muškarci			Žene		
	74.4%			25.6%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	63.2%		11.2%	21.3%	4.3%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	98.9%	0.1%	0.5%	0.2%	0.3%	0.1%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	34.1%	42.0%	19.0%	4.1%	0.9%	0.0%
2018						
Pol	Muškarci			Žene		
	78.7%			21.5%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	63.2%		15.2%	18.9%	2.6%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	98.2%	0.3%	0.5%	0.5%	0.5%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	23.8%	55.2%	16.3%	3.9%	0.7%	0.0%
2019						
Pol	Muškarci			Žene		
	77.5%			22.5%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	71.7%		5.8%	19.6%	2.8%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	98.1%	0.2%	0.4%	0.6%	0.6%	0.1%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	22.0%	48.4%	20.3%	7.9%	1.4%	0.0%
2020						

Pol	Muškarci			Žene		
	76.2%			23.8%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	67.2%		9.0%	21.7%	2.1%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	98.5%	0.1%	0.4%	0.5%	0.4%	0.1%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	24.3%	46.2%	19.9%	8.2%	1.2%	0.2%
2021						
Pol	Muškarci			Žene		
	74.3%			25.7%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	59.6%		14.7%	21.1%	4.6%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	96.4%	0.1%	1.3%	0.3%	1.8%	0.1%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	29.7%	42.9%	17.9%	7.4%	2.1%	0.1%
2022						
Pol	Muškarci			Žene		
	75.7%			24.3%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	57.1%		18.7%	19.9%	4.4%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	97.400%	0.3%	1.2%	0.3%	0.7%	0.1%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	28.0%	41.8%	19.2%	8.3%	2.7%	0.0%
2023						
Pol	Muškarci			Žene		
	70.4%			29.6%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	58.8%		11.6%	25.4%	4.3%	

Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	97.31%	0.18%	1.36%	0.80%	0.30%	0.06%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	26.07%	46.01%	19.31%	6.87%	1.70%	0.04%

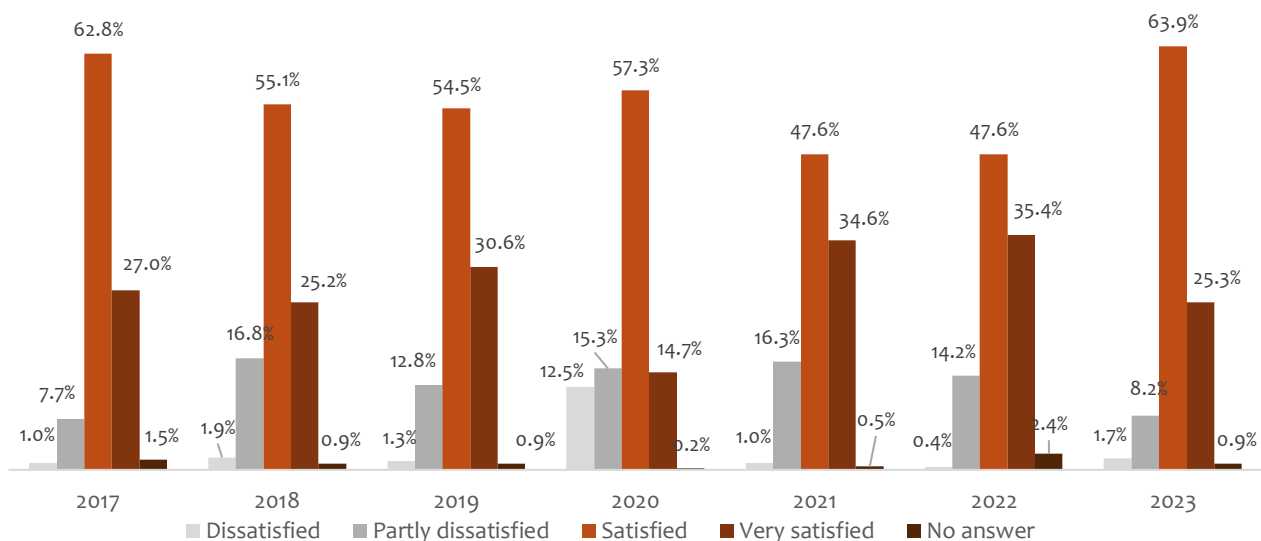
Slično istraživanjima iz prethodnih godina, restorani su zamoljeni da iznesu svoje mišljenje u vezi sa tvrdnjom „Moji zaposleni imaju dovoljno obrazovanja da zadovolje moje potrebe“. Ispostavilo se da se 2023. godine 95,6 procenata ili "u potpunosti slaže" ili "slaže" sa tvrdnjom, dok su ostali imali suprotan stav. Pogledajte Grafikon36 da uporedite stavove restorana u vezi sa ovom tvrdnjom prethodnih godina.

Zalihe

U odgovoru na pitanje o poreklu zaliha korišćenih 2023. godine, 51,4 procenata restorana veruje da su lokalne, u poređenju sa 50,5 procenata u 2022. Zalihe za njihov restoran u 2023. su uglavnom nabavljane od veletrgovaca i supermarketa. Drugi nalaz otkriva da su restorani generalno zadovoljni dobavljačima; 89,2 procenata restorana izjavilo je da je 'zadovoljno' ili 'veoma zadovoljno' sa svojim dobavljačima u 2023. Za više informacija o nivou zadovoljstva i upoređivanje podataka sa prethodnim godinama, pogledajte Grafikon37.

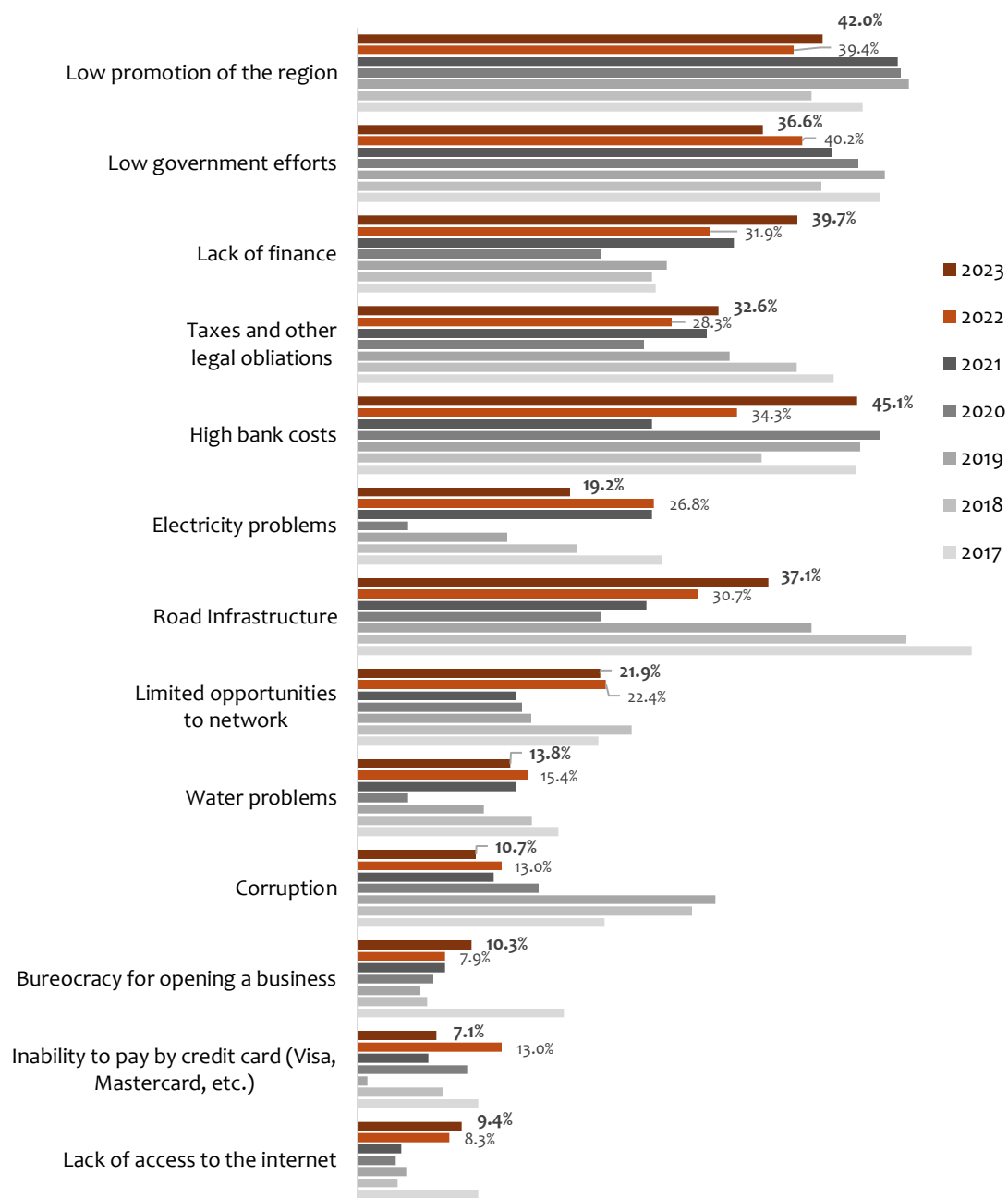
Grafikon37: Restoran – Nivo zadovoljstva dobavljačima, 2017-2023 (u %)

Prepreke u poslovanju

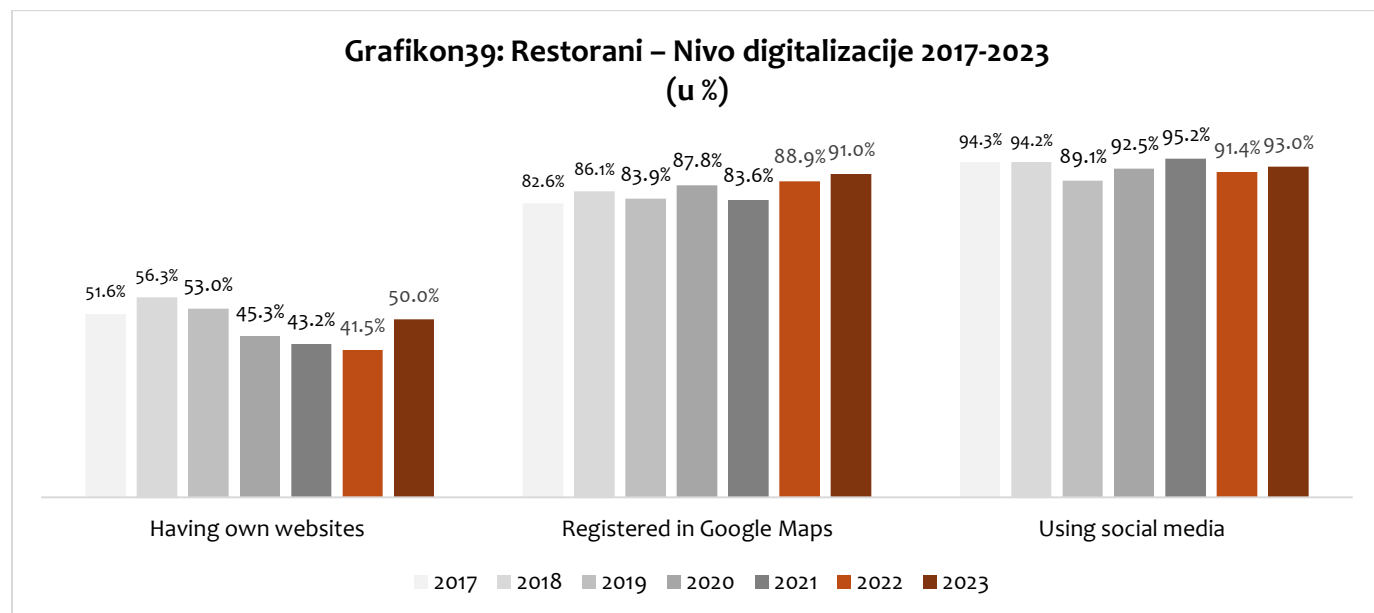
Potencijalne prepreke u poslovanje testirane su i sa restoranima. Godine 2023. pokazalo se da su 'niski napori vlade' sa 42,0 procenata, 'niska promocija regiona' sa 36,6 procenata i 'nedostatak finansija' sa 39,7 procenata, smatrani najozbiljnijim preprekama u radu od strane ispitanika. Za detaljnije informacije i za poređenje sa drugim godinama, pogledajte Grafikon38.

Grafikon38: Prepreke u poslovanju u restoranima (% slučajeva)2017-2023

Digitalizacija

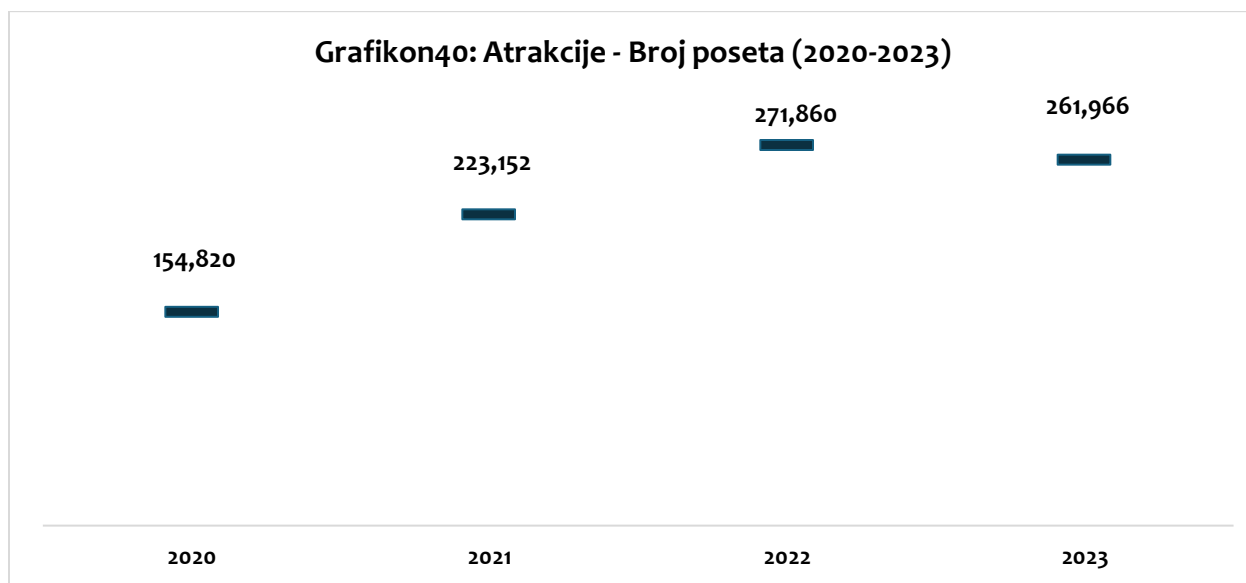
Od svih anketiranih restorana, 50,00 procenata je imalo svoje veb stranice 2023. godine, a 91,0 procenata je bilo registrovano na Google mapama. Veći procenat (93,00 procenata) koristi društvene mreže za promociju svojih usluga. Da biste uporedili podatke sa prethodnim godinama, pogledajte Grafikon39.

3.4. Atrakcije

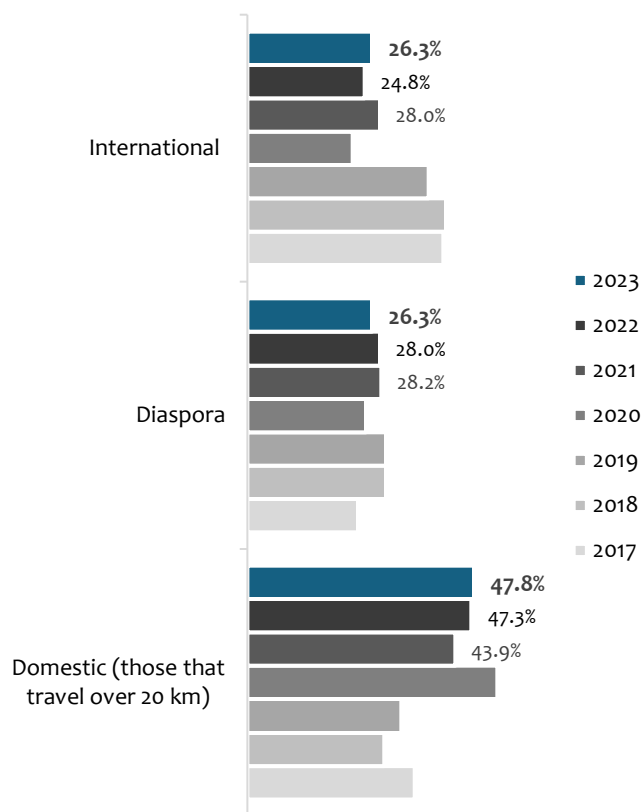
Broj posetilaca i njihove karakteristike

Ukupan broj posetilaca turističkih atrakcija u 2023. godini iznosio je 261.966, što je smanjenje od 3,64 procenata u odnosu na 2022. godinu (vidi Grafikon40). Ovaj pad se verovatno može pripisati činjenici da se mnogi građani umesto toga odlučuju za putovanje u inostranstvo. Nadalje, treba napomenuti da su ove brojke dobijene isključivo iz intervjuiranih atrakcija. Dakle, oni ne predstavljaju ukupan broj poseta u zemlji, već ukazuju na trend. Ovo ograničenje je zbog nedostatka dostupnih informacija o tačnom populacionom pejzažu.

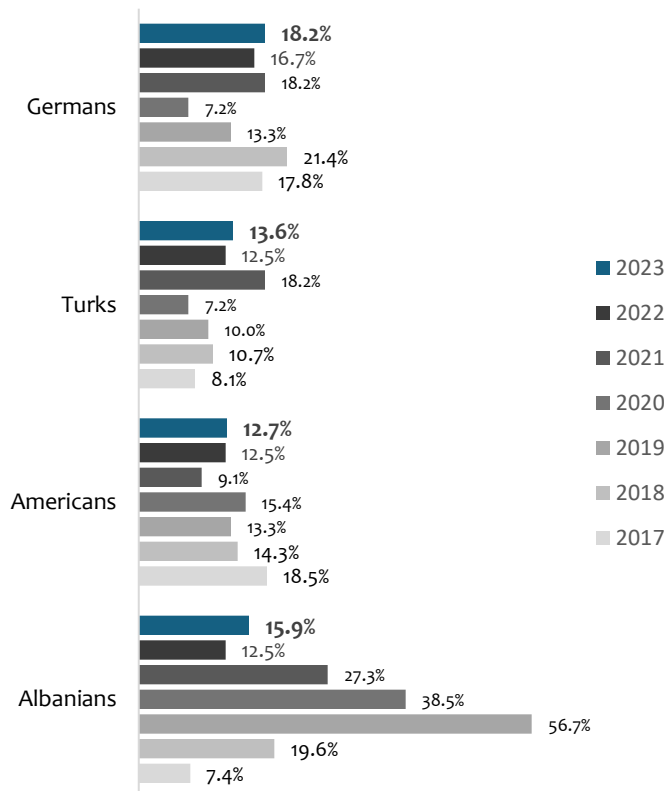

U 2023. godini, sastav posetilaca Atrakcija uglavnom su činili domaći posetioci (oni koji putuju više od 20 km), što čini 47,8 procenata. Slede dijaspora sa 26,3 procenata i strani posetioci sa 26,3 procenata. Za poređenje sa prethodnim godinama, pogledajte Grafikon39. Nemci, Albanci, Turci, Amerikanci i drugi činili su većinu posetilaca, kao što je prikazano na Grafikonu 41.

Grafikon41: Atrakcije - sastav posetilaca, 2017-2022, prema poreklu (%)

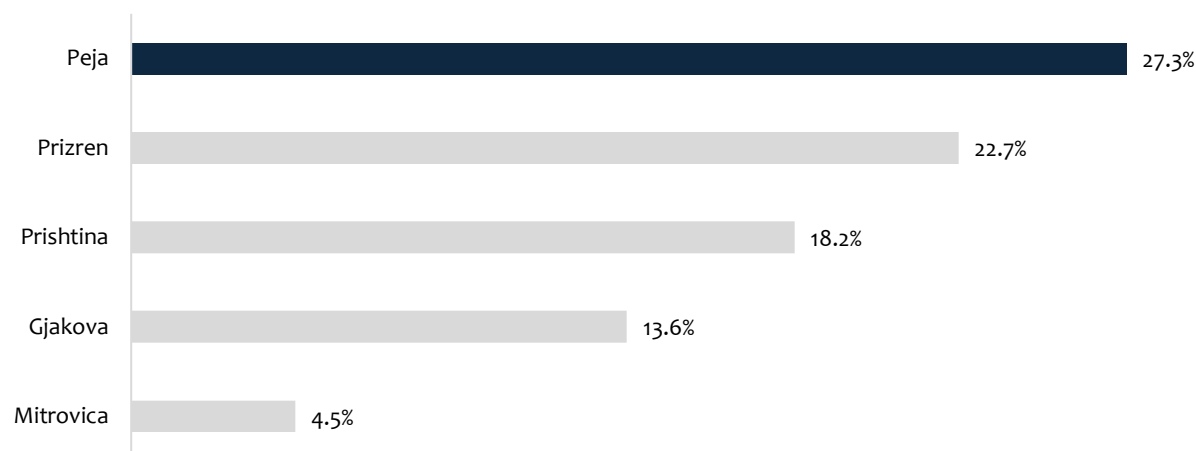
Grafikon42: Atrakcije (2017-2023), po poreklu posetilaca (u %)

Lokacija

Većina ispitanih atrakcija nalazila se u Peći (27,3 procenata), zatim Prizrenu (22,7 procenata), Prištini (18,2 procenata), Đakovici (13,6 procenata) i Mitrovici (4,5 procenata) (vidi Grafikon43).

**Grafikon43: Atraksije, od pet najboljih lokacija,
(u %)**

Zaposlenost

U 2023. godini u Atraksijama su uglavnom radili muškarci, koji su činili 83,3 procenata radne snage. Od ukupnog broja zaposlenih u Atraksijama, njih 73,7 procenata radilo je puno radno vreme. Nevećinske zajednice činile su samo 6,9 procenata svih radnika. Što se tiče starosne distribucije, 59,7 procenata radnika pripada starosnoj grupi od 25 do 44 godine. Za detaljnije rezultate i poređenja sa podacima iz prethodnih godina pogledajte tabelu 8.

Tabela 8: Demografski podaci o zaposlenosti (atraksije)

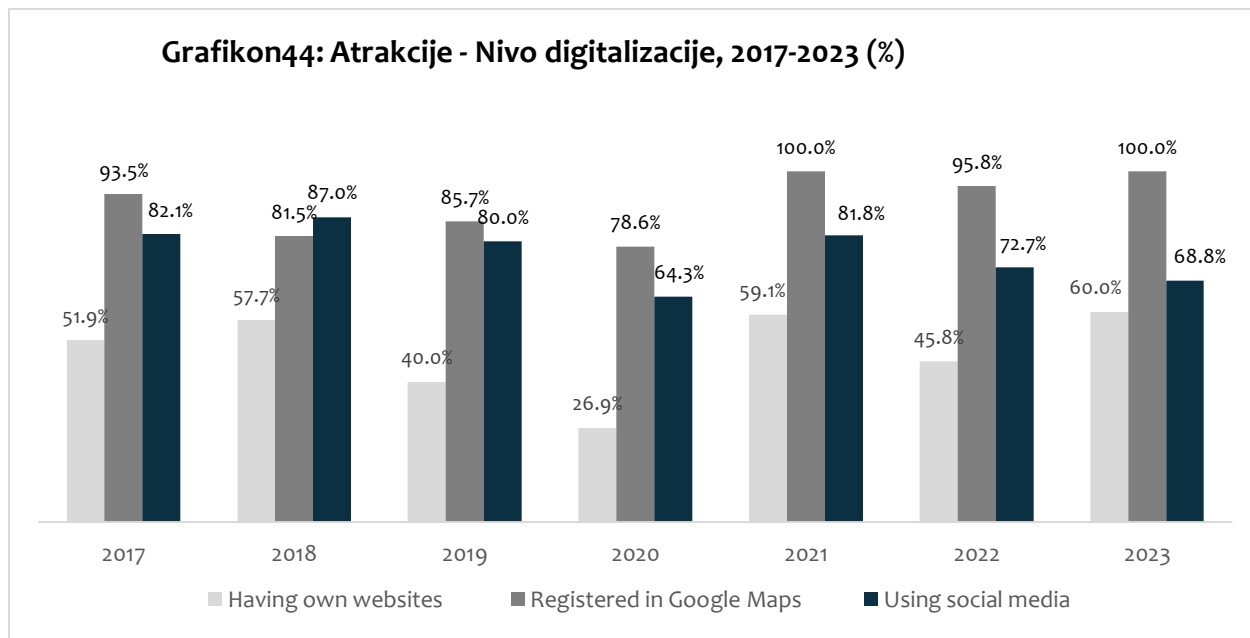
2017						
Pol	Muškarci			Žene		
	73.6%			26.4%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	60.0%		13.6%	24.4%	2.0%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	84.3%	13.2%	0.9%	0.9%	0.6%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	13.7%	28.9%	36.5%	14.4%	5.3%	1.1%
2018						
Pol	Muškarci			Žene		
	55.8%			44.2%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	46.9%		0.4%	51.6%	1.1%	

Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	96.4%	0.0%	0.9%	0.9%	1.8%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	4.8%	22.1%	47.1%	19.2%	6.7%	0.0%
2019						
Pol	Muškarci			Žene		
	47.3%			52.7%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	47.8%		8.0%	33.6%	10.6%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	96.7%	0.7%	0.4%	0.7%	1.5%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	5.9%	26.2%	38.7%	18.4%	10.5%	0.3%
2020						
Pol	Muškarci			Žene		
	45.6%			54.4%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	45.6%		0.0%	54.4%	0.0%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	97.1%	0.8%	0.4%	0.4%	1.3%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	7.3%	21.5%	35.0%	23.6%	12.6%	0.0%
2021						
Pol	Muškarci			Žene		
	57.1%			42.9%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	57.1%		0.0%	42.9%	0.0%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	95.2%	1.1%	1.1%	0.5%	2.1%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	3.9%	17.2%	33.6%	36.7%	7.0%	1.6%
2022						
Pol	Muškarci			Žene		
	70.5%			29.5%		

Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	58.0%		12.5%	27.8%	1.7%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	93.8%	1.1%	2.3%	0.0%	2.8%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	6.7%	29.3%	28.8%	28.8%	5.3%	1.0%
2023						
Pol	Muškarci			Žene		
	83.3%			16.7%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	63.2%		20.2%	10.5%	6.1%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	93.0%	3.1%	0.8%	1.5%	1.5%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	6.9%	26.4%	33.3%	27.6%	5.8%	0.0%

Digitalizacija

Nalazi pokazuju da je 2023. godine 60,0 procenata atrakcija imalo svoje veb stranice, a 100 procenata svih atrakcija bilo je registrovano na Google mapama. Osim toga, 68,8 procenata je izjavilo da je koristilo društvene mreže u promotivne svrhe. Za poređenje sa prethodnim godinama, pogledajte Grafikon44.

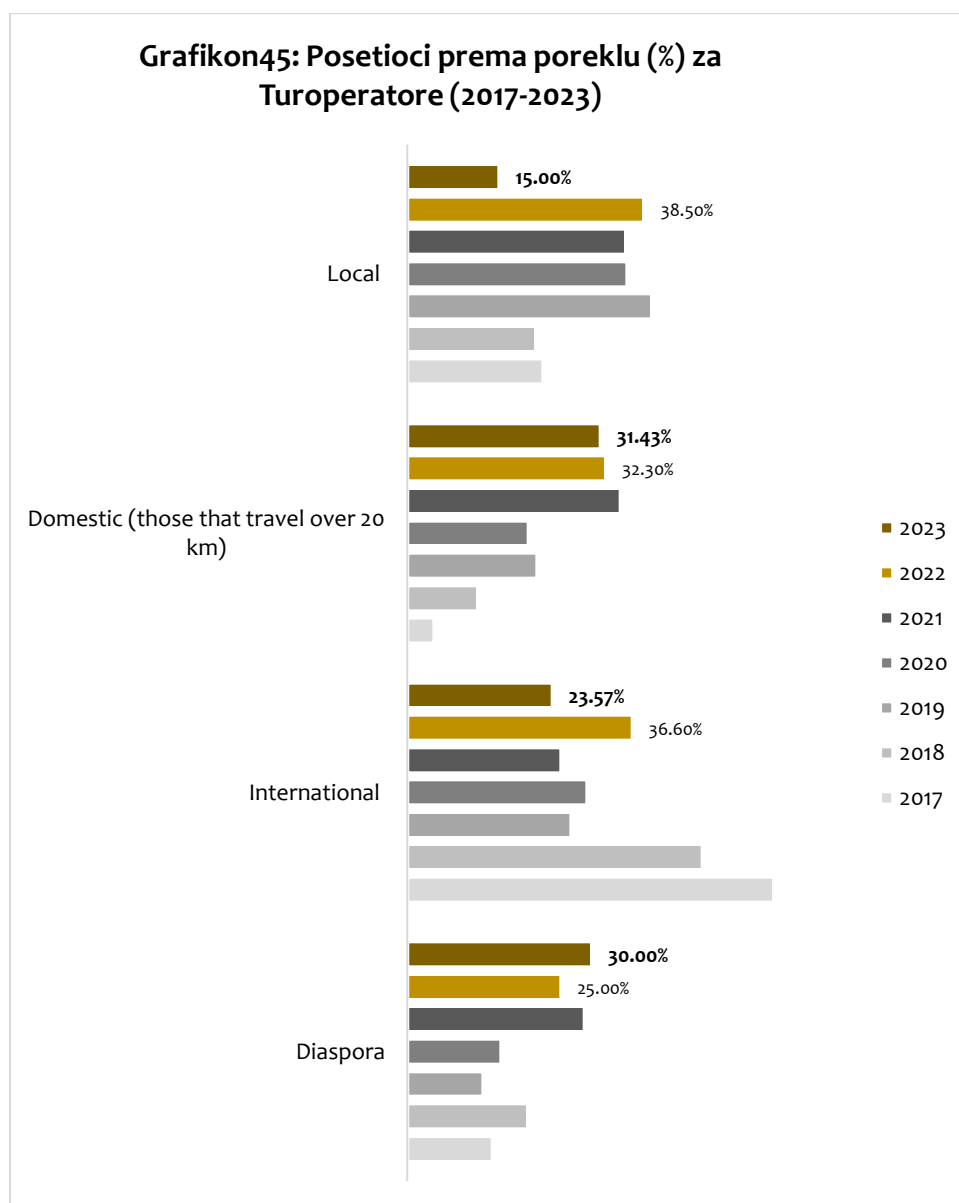
3.5. Turoperatori

Ture, cene i promet

U 2023. godini 76,4 procenata turoperatora radilo je i sa odlaznim i dolaznim turistima, dok je ostatak isključivo opsluživao dolazne turiste. Ukupan broj prodatih tura u 2023. iznosio je 3.897.

Sastav posetioca

U 2023. godini klijentelu turoperatora su prvenstveno činili domaći turisti sa 31,43 procenata i dijaspora sa 30,00 procenata. Za detaljnije informacije i poređenja sa drugim godinama, pogledajte Grafikon45.

Zaposlenost

Sledeće predstavlja neke demografske podatke o zaposlenosti za turoperatore. Prosečan broj zaposlenih radnika kao turoperatora bio je 5,6 u 2022., u poređenju sa 4,2 u 2021. Nalazi pokazuju da su 67,4 procenata radnika turoperatora bili muškarci u 2022. godini, a 63,8 procenata je bilo zaposleno na puno radno vreme. Svi radnici su bili kosovski Albanci. Pojedinci starosti između 25 i 44 godine činili su većinu radnika, sa 83,9 procenata. Za više informacija i poređenja sa drugim godinama, pogledajte tabelu 9.

Tabela 9: Demografski podaci o zaposlenosti (turoperatori)						
2017						
Pol	Muškarci			Žene		
	59.2%			40.8%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	23.7%		35.5%	26.0%	14.8%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	96.7%	0.0%	0.8%	0.8%	0.0%	1.7%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	18.9%	52.4%	24.4%	3.7%	0.6%	0.0%
2018						
Pol	Muškarci			Žene		
	69.9%			30.1%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	33.3%		36.6%	16.3%	13.7%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	95.3%	2.0%	2.0%	0.0%	0.7%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	22.2%	56.7%	15.6%	4.4%	1.1%	0.0%
2019						
Pol	Muškarci			Žene		
	52.9%			47.1%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	40.0%		12.9%	38.8%	8.2%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	97.6%	0.0%	1.2%	0.0%	1.2%	0.0%

Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	16.4%	58.2%	20.9%	3.0%	1.5%	0.0%
2020						
Pol	Muškarci			Žene		
	44.0%			56.0%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	40.5%		3.6%	48.8%	7.1%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	98.8%	0.0%	1.2%	0.0%	0.0%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	14.7%	57.4%	22.1%	2.9%	2.9%	0.0%
2021						
Pol	Muškarci			Žene		
	52.1%			47.9%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	30.9%		21.3%	30.9%	17.0%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	100.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	10.8%	48.3%	32.5%	8.3%	0.0%	0.0%
2022						
Pol	Muškarci			Žene		
	67.4%			32.6%		
Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	39.9%		27.5%	23.9%	8.7%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	100.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	7.6%	52.5%	31.4%	8.5%	0.0%	0.0%
2023						
Pol	Muškarci			Žene		
	54.2%			45.8%		

Puno u odnosu na skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	43.1%		11.1%	40.3%	5.6%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	100.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	7.4%	55.4%	31.4%	5.8%	0.0%	0.0%

3.6. Nacionalni događaji/festivali

Broj posetilaca i njihove karakteristike

2023. na nacionalnim događajima/festivalima dominirali su domaći sa 47,5 procenata, zatim dijaspora sa 21,7 procenata, međunarodni sa 11,8 procenata i domaći posetioci sa 19,00 procenata. U 2023. godini većina nacionalnih događaja/festivala su bili nemački (55,5 procenata), američki (8,2 procenata), švajcarski (13,4 procenata) i albanski (12,3 procenata). Za više informacija pogledajte Grafikon46.

Cene

Cena ulaznice za festival 2023. godine iznosila je u proseku 8,8 evra, u odnosu na 6,7 evra 2022. Na pitanje o prosečnim troškovima stranih posetilaca po noćenju u 2023. godini, predstavnici događaja/festivala su naveli da su iznosili 66,6 evra u odnosu na 45,3 evra 2022.

Zaposlenost

U 2023. godini većina (69,1 procenata) zaposlenih na nacionalnim događajima i festivalima bili su muškarci. Radnici sa skraćenim radnim vremenom činili su 18,9 procenata od ukupno zaposlenih, a Albanci koji nisu sa Kosova su činili samo 5,2 procenata. Radnici starosti između 15 i 34 godine činili su 72,2 procenata ukupne radne snage. Za više informacija i poređenja sa drugim godinama, pogledajte tabelu 10.

Tabela 9: Demografija zapošljavanja (Događaji/festivali)

2017						
Pol	Muškarci			Žene		
	70.6%			29.4%		
Puno i skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	25.7%		44.9%	9.1%	20.3%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	98.9%	0.5%	0.3%	0.1%	0.5%	0.1%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	18.5%	59.6%	20.3%	1.5%	0.2%	0.0%
2018						
Pol	Muškarci			Žene		
	70.9%			29.1%		
Puno i skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	26.7%		44.2%	11.3%	17.8%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	96.1%	0.5%	0.9%	1.7%	0.8%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	35.9%	58.4%	5.6%	0.0%	0.0%	0.0%
2019						
Pol	Muškarci			Žene		
	68.4%			31.6%		
Puno i skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	51.0%		17.5%	22.4%	9.2%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	98.7%	0.3%	0.3%	0.5%	0.2%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	31.2%	55.2%	10.2%	3.0%	0.4%	0.0%
2021						
Pol	Muškarci			Žene		
	74.6%			25.4%		

Puno i skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	61.9%		12.7%	22.3%	3.1%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	97.4%	0.0%	0.7%	1.2%	0.7%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	30.8%	35.3%	20.3%	11.3%	2.1%	0.3%
2022						
Pol	Muškarci			Žene		
	67.4%			32.6%		
Puno i skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	58.6%		8.8%	20.6%	12.0%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	92.6%	0.0%	1.3%	3.6%	2.5%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	22.1%	52.8%	18.3%	6.3%	0.5%	0.0%
2023						
Pol	Muškarci			Žene		
	69.1%			30.9%		
Puno i skraćeno radno vreme	Puno radno vreme (muškarci)		Skraćeno radno vreme (muškarci)	Puno radno vreme (žene)	Skraćeno radno vreme (žene)	
	60.1%		8.9%	20.9%	10.0%	
Etnička pripadnost	Kosovski Albanci	Kosovski Srbi	Turci	RAE	Bošnjaci	Ostali
	94.8%	0.0%	0.9%	2.7%	1.6%	0.0%
Starosna grupa	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65<
	32.6%	39.6%	19.1%	6.7%	2.0%	0.0%

4. Ekonomski uticaj

Ovaj odeljak istražuje ekonomski uticaj smeštajnih jedinica, Airbnb apartmana i restorana u 2023., upoređujući ukupne rezultate sa prethodnim godinama.⁶ Konkretno, ovaj odeljak procenjuje ukupni prihod koji je ostvario svaki akter. Osim toga, obezbeđuje ukupan broj zaposlenih radnika. Međutim, ovaj pristup se nije mogao proširiti na druga dva aktera na strani ponude u lancu vrednosti zbog njihove nepoznate veličine populacije.

4.1. Smeštajne jedinice

Polazna tačka ove ekonomske analize bio je ukupan broj raspoloživih soba godišnje. Ova brojka je zatim pomnožena sa prosečnom stopom popunjenosti kako bi se izračunao ukupan broj zauzetih soba godišnje. Da bi se fokusirao na turizam, oduzet je broj soba koje su rezervisali lokalni stanovnici. Prosečne cene, prilagođene za superior sobe, pomnožene su ukupnim brojem zauzetih soba godišnje (bez lokalnog stanovništva), što je rezultiralo procenjenim prihodima smeštajnih jedinica iz uzorka. Da bi se osigurala reprezentativnost, primenjen je bruto faktor. Ukupan prihod sektora u 2023. godini iznosio je 92,5 miliona evra. Isti pristup korišćen je za izračunavanje prihoda Airbnb stanova, koji su dostigli procenjenih 22,7 miliona evra u 2023. Za više informacija o glavnim koracima pristupa pogledajte Tabelu 11 i Tabelu 12.

⁶ U slučaju smeštaja sa restoranima, jedan deo prihoda je raspoređen na smeštaj, a drugi na restorane. Podela je izvršena na osnovu deklaracija datih u anketi

Tabela 11: Ekonomski uticaj – Smeštajne jedinice (osim Airbnb apartmana)					
(a) Broj raspoloživih soba-noćenja godišnje *					
Jednokrevetna soba	Dvokrevetna soba	Trokrevetna soba	Četvorokrevetna soba	Vila	Drugo
408,800	846,435	277,035	79,935	41,245	49,275
(b) Prosečna stopa popunjenosti (%)					
57.20%					
(c) Broj soba-noćenja godišnje (a*b)					
Jednokrevetna soba	Dvokrevetna soba	Trokrevetna soba	Četvorokrevetna soba	Vila	Drugo
233,834	484,161	158,464	45,723	23,592	28,185
(d) Udeo noćenja u sobi koju su rezervisali lokalni stanovnici (%)					
19.00%					
(e) Broj soba-noćenja godišnje, isključujući lokalno stanovništvo (c-d)					
Jednokrevetna soba	Dvokrevetna soba	Trokrevetna soba	Četvorokrevetna soba	Vila	Drugo
189,405	392,170	128,356	37,035	19,110	22,830
(f) Prosečna cena (€)**					
13,258,365	32,079,528	10,817,190	4,390,557	2,021,799	2,495,329
Jednokrevetna soba	Dvokrevetna soba	Trokrevetna soba	Četvorokrevetna soba	Vila	Drugo
70.0	81.8	84.3	118.6	105.8	109.3
(g) Procenjeni prihodi od smeštajnih jedinica iz uzorka (€) Σ (e*f)					
65,062,768					
(h) Faktor/koefficient bruto povećanja					
1.423					
(i) Procenjeni prihod sektora smeštajnih jedinica (€) (g*h)					
92,584,318					
* Ne uključuje Airbnb apartmane					
** Prilagođeno uzimajući u obzir cene superior soba					

Tabela 12: Ekonomski uticaj – Airbnb apartmani

(a) Broj raspoloživih soba-noćenja godišnje *					
Jednokrevetna soba	Dvokrevetna soba	Trokrevetna soba	Četvorokrevetna soba	Vila	Drugo
7,665	16,060	1,825	1,095	7,665	-
(b) Prosečna stopa popunjenosti (%)					
73.05%					
(c) Broj soba-noćenja godišnje (a*b)					
Jednokrevetna soba	Dvokrevetna soba	Trokrevetna soba	Četvorokrevetna soba	Vila	Drugo
5,599	11,732	1,333	800	5,599	-
(d) Udeo noćenja u sobi koju su rezervisali lokalni stanovnici (%)					
11.10%					
(e) Broj soba-noćenja godišnje, isključujući lokalno stanovništvo (c-d)					
Jednokrevetna soba	Dvokrevetna soba	Trokrevetna soba	Četvorokrevetna soba	Vila	Drugo
4,978	11,732	1,333	800	5,599	-
(f) Prosečna cena (€)**					
174,221.7	457,541.4	78,656.6	49,593.6	307,960.5	-
Jednokrevetna soba	Dvokrevetna soba	Trokrevetna soba	Četvorokrevetna soba	Vila	Drugo
35	39	59	62	55	0
(g) Procenjeni prihod sektora smeštajnih jedinica iz uzorka (€) Σ (e*f)					
1,067,974					
(h) Faktor/koefficient bruto povećanja					
21.3					
(i) Procenjeni prihod sektora smeštajnih jedinica (€) (g*h)					
22,747,842					

4.2. Restorani

Slično pristupu za smeštajne jedinice, broj poseta klijenata u 2023. služio je kao početna brojka. Nakon isključivanja lokalnog stanovništva, ovaj broj je zatim pomnožen prosečnom cenom hrane i pića po poseti s jedne strane, a prosečnom cenom pića samo s druge strane. Ova kalkulacija rezultirala je procenjenim prihodom koji su generisali restorani iz uzorka. Primenom bruto faktora ostvaren je ukupni procenjeni prihod restorana za 2023. godinu u iznosu od 310,1 milion evra.

Tabela 13: Ekonomski uticaj – restorani	
(a) Broj poseta klijenata godišnje	
30,309,600	
(b) Udeo lokalnog stanovništva (%)	
49.21%	
(c) Broj poseta klijenata godišnje, isključujući lokalno stanovništvo (a-b)	
15,394,246	
(d) Hrana i piće prema ukupnom prihodu (%)	
Hrana i piće	Samo piće
60.4%	39.6%
(e) Prosečna cena (€)	
Hrana i piće	Samo piće
12.4	4.6
(f) Ukupni procenjeni prihod od uzorka (€) (c*d*e)	
Hrana i piće	Samo piće
115,296,744	27,981,197
(g) Faktor/koefficient bruto povećanja	
2.1644	
(h) Procenjeni prihodi sektora restorana (€) $\Sigma(f*g)$	
310,110,775	

4.3. Ukupni procenjeni prihod i zaposlenost

Ukupni procenjeni prihod od smeštajnih jedinica, Airbnb apartmana i restorana u 2023. godini porastao je za 27,04 procenata u odnosu na 2022. Najznačajnije povećanje zabeleženo je kod Airbnb prihoda. Za detaljnije informacije pogledajte tabelu 13.

Tabela 13: Procenjeni prihod (€), 2017-2023				
Godina	Restorani	Smeštajne jedinice	Airbnb	Ukupno
v.2017	95,521,337	37,911,108	6,249,743	139,682,188
v.2018	140,712,183	42,384,201	7,460,332	190,556,716
v.2019	151,257,242	52,574,690	7,808,561	211,640,493
v.2020	101,450,527	20,870,416	2,309,075	124,630,018
v.2021	155,326,491	66,454,112	19,803,836	241,584,439
v.2022	225,697,849	85,424,400	23,769,438	334,891,687
v.2023	310,110,775	92,584,318	22,747,842	425,442,935

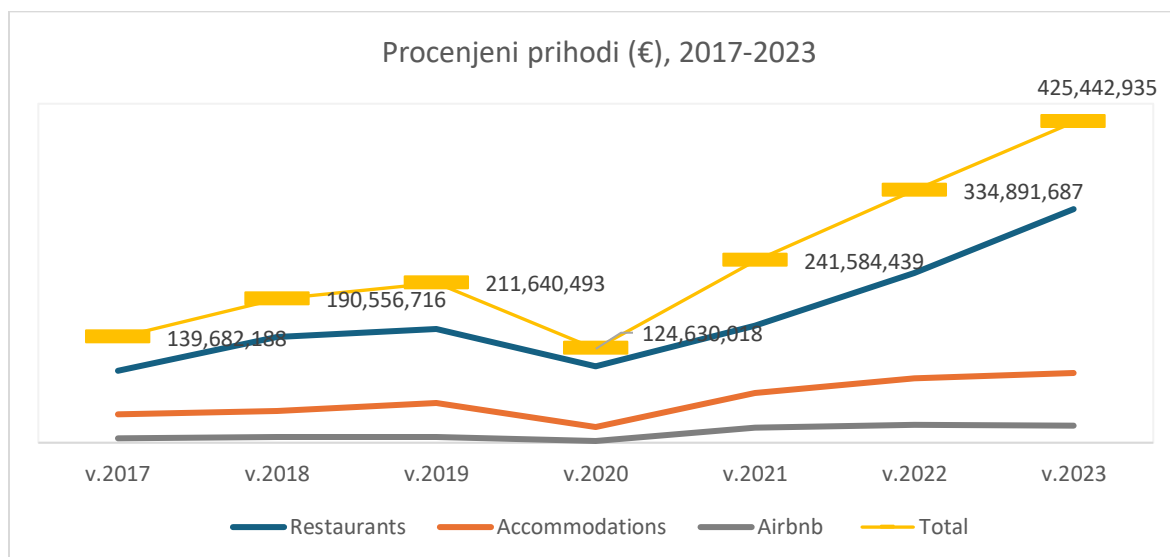

Tabela 13: Procenjeni prihodi %, 2017-2023				
Godina	Restorani	Smeštajne jedinice	Airbnb	Ukupno
v.2017	68.4%	27.1%	4.5%	100.0%
v.2018	73.8%	22.2%	3.9%	100.0%
v.2019	71.5%	24.8%	3.7%	100.0%
v.2020	81.4%	16.7%	1.9%	100.0%
v.2021	64.3%	27.5%	8.2%	100.0%
v.2022	67.4%	25.5%	7.1%	100.0%
v.2023	72.9%	21.8%	5.3%	100.0%